

ELŐFIZETÉS

HILYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDYKÉN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDTÉSEK:
Első sor egy sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Szétlér post. soron 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény
Társaság.
József főherceg-ut 2
TELEFON-SZÁM: 151

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, április 21.

Mai számunk főbb közleményei:

- A bécsi harc.
- Az aradi román zsinat tiltakozása.
- Meghiúsult dinamitmerénylet.
- Konstantinápoly lángokban.
- Könyv Milán király szerelmeiről.
- Festetich Andor gróf az aradi színészeiről.
- Pár Rákóczi Ferenc hamvai körül.
- Amiről beszélnek.
- A lelőtt urinó.
- A megmentett milliomos.
- Eikartyázott ezresék.
- Tarkaságok.

Az aradi színház

államsegélye.

Arad, április 20.

Jelszó volt hosszú ideig, eleinte tetszetős, azután egészen elkopott: a vidéki színészet állami segítése. Amikor beismerték annak szükséges voltát, hogy a vidék értelmiségeinek középpontjai is igazi, értékes művészetet kapjanak, s hogy ez a művészet ne kívánjon tulsok áldozatot se a szinigazgatótól, se a publikumtól, szaporán ígérték, hogy a főváros állami műintézetei után most a vidék kerül sorra, s ha nem is annyi, a mennyit az Operaház emészt meg, de mindenesetre valami a vidéknek is jut.

A szép szavakat most kezdik aprópénzre váltani. Festetich Andor, a vidéki színészet országos felügyelője azt a kedves hirt hozta Aradra, hogy az aradi színház évi nyolcezer ko-

rona szubvencióját valószínűleg fölfogják emelni. Nagy összegnek ezt amugy se lehetett nevezni; a budapesti Operaházban egyetlen opera, vagy balett diszletei és jelmezei ötször ennyibe kerülnek. De ugy látszik, kezdődik az elismerése annak, hogy a szubvencióra nemesak az ugynevezett nemzetiségi vidékek színházait tartják érdemesnek, hanem azt is, amelynek egyedüli célja, hogy értékes művészetet adjon.

Sajátságosan fejlődtek a színházi élet dolgában a körülmények a vidéken. Két oldalról növekedtek meg az igények a színházzal szemben. Többet kívánt a közönség és többet a művészek. A közönség több nívót, a művészek ellenben több fizetést. A színházigazgató, akitől nem lehetett annyira altruizmust várni, hogy a színházat pusztán a kulturmisszió érdekében tartsa fenn, s lemondjon a maga üzleti vállalkozása, tőkebefektetése hasznáról, nehzen tudott mindakettőnek eleget tenni. A művészek igényeit nem igen tagadhatta meg, mert ebben a főváros színházaival kellett versenyeznie, amelyek tulszaporodása — még a Népszínház-Vigopera bukását is számba véve, — egyre több jeles ügyes embert vont el a vidék deszkáiról. A dilemmában, ismerjük be, gyakran a publikum szenvedett rövidséget, mert utóvégre ennek a publikumnak nem volt módjában más színházba járni. De azért ez is meg-

boszulhatta magát: a publikum, ha gyöngébb együttést és szürke játékrendet kapott, képes volt egyetlen szórakozásáról is lemondani és nem járt a színházba.

Bizonyos, hogy a színháznak a kulturát kell terjesztenie, — csak az a kérdés, ki az, a kitől ezért áldozatot lehet kívánni. Sem a publikumtól nem lehet ma már elvárni, hogy a művészetpártolás kedvéért gyöngye előadásokat nézzen: ép ugy nem, mint a hogy ma már senkitől se kívánják, hogy a honi ipar pártolása kedvéért rossz szövöetet viseljen. Józanul a szinésztől se lehet kívánni, hogy lemondjon a fizetése kétszereséről, csak hogy a vidék színészetének oltára körül maradjon. De a szinigazgatótól se lehet követelni, hogy a közönség igényeinek kielégítésében addig menjen, ahol már az ő jogos anyagi érdekei rövidülnek meg. E három közül egyik sem, hanem igenis az állam köteles a kulturmisszióról gondoskodni, s azért áldozatot hozni. A színház a felnöttek nevelője, a műveltség, a művészi izlés terjesztője; olyan cél, a mely erősen belétartozik az állami hivatáskörbe. S azért jogos a színházaknak az állami szubvenció iránt való igénye, hogy lehetővé váljék: a publikum is kapjon jó előadásokat, a vidéki színész is a tehetségét megbecsülő gázsit és a szinigazgató is a gondjait és munkáját megfizető kezeset.

Két történet Nádayról.

— Elmesélte ő maga. —

Éjjel, a kávéház plüss kanapéján, egy esésze forró thea mellett mesélte el Náday Ferenc — a legbájosabb pesti causeur — az alábbi történeteket, melyek most, hogy jókedvű és szeretetreméltó hősiük örökre lezárt szempillákkal nyugszik a sir mélyén, oly szomorúan aktuálisak.

1.

Egy vidéki jóbarátom pár évvel ezelőtt annyit duruzsolt a fülembé, amíg egyszer csak rávett arra a lehetetlenségre, hogy a falusi birtokán töltsék két hetet. Tudjátok, hogy nem vagyok természetimádó, az erdőket és a hegyeket csak a könyvekben szeretem, s a legpoétikusabb esermélyesobogásnál is jobban imádon a füstös, pesti kávéházat, melyről csak a smokok állíthatják, hogy kártékonyan hat a szervezetre. De a barátom addig beszélt, addig hízkelkedett, amíg végre elszántam magam rá, hogy a vendége leszek.

Egy szép reggel leutaztam, pompás társaságot találtam a gyönyörű, falusi kastélyban, szép asszonyok kedveskedve fogadtak a vasuti állomáson, havanna annyi volt, hogy egy egész bankett-közönségnek is bőven telt volna, sőt — s ez a legfontosabb — még az esti kártyapartiemhez is akadtak fegyverfogható férfiak. Szóval mindenem megvolt, hogy nagyszerűen érezzeim magam, s mégis szinte kábultan, leborgasztott fejjel sétálgattam délelőttöként a kastély parkjában.

A házigazdám egy napon kíváncsian megszólított:

- Valami bajod van?
- Dehogya is van, feleltem tiltakozva.
- Nem vagy megelégedve a társasággal?
- Hogyne lennék, mikor csupa szeretetreméltó ember van itt együtt.
- Rosszak a kártyapartnered?
- Sőt kitűnők.
- Hát akkor mi az ördögért horgasztod le ugy a fejedet?

Melankólikusan odaborultam a barátom vállára, aztán szégyenkezve szóltam:

— Mindenem meg van, amit csak a szemem-szám kíván, de valamim mégis hiányzik, — és ez teljesen megrontja az élvezetemet. Én csak akkor érzem jól magamat, ha napjában háromszor kávéházba mehetek.

A házigazda tündöve nézett rám, aztán ott hagyott a faképnél. Másnap este azonban gyöngéden karonfogott.

— Gyere, mutatok valamit, szólott furfangos arccal.

Elvitt a kastély háta mögé, ahol eddig valami kertvárosi áldogált, s diadalmasan mutatott egy aranyos cégtáblára, mely ott függött a kiesike ház ajaja fölött. A cégtáblán, nagy betűkkel, ez állott: Kávéház. Aztán bevezetett a filagória belsejébe, ahol vagy négy-öt márványasztal állott, azonfelül egy hevenyészett kassza, benne egy mosolygó, fiatal hölgygyel (az ispánja leánya volt) a falakon pedig rációkban ujságok függtek.

— Itt a kávéház, mondta diadalmasan.

Ragyogó arccal szoritottam meg a kezét s e naptól fogva a filagória márványasztala mellett kávéztam, kártyáztam, csevegtem — s ugy éreztem, hogy akár itéletnapig is itt tudnék maradni. Meg volt a rendes kávéházam, — most már igazán semmim se hiányzott, hogy boldog legyek!

2.

A Nemzeti Színház udvarán egy délelőtt nagy örömmel rohant felém egy ismeretlen uriember, jobbról-balról hangosan megcsókolt, aztán így szólott hozzám:

— No ugy-e mindenkit vártál, csak engem nem?

Sejtelmem se volt róla, hogy ki ez a jóbarátom — hiszen a vidéken annyi jó embert bemutatnak hosszú életemben — de volt annyi jóízlésem, hogy ezt nem árultam el. Nyájusan viszonztam tehát a csókjait, örömprepsve a keblemre öleltem, aztán megkérdeztem tőle:

— Mikor jöttél?

Az idegen bizalmasan átölelt.

— Ma reggel jöttem, még pedig egyenesen tehozzád, des Ferim, olyan sziveségre kerlek, melylyel holtomig lekötelezhetsz. A magam és a családom boldogsága függ tőled.

— Parancsolj kérlek, mondtam szolgálatkészen.

— Egy fontos és életbevágó ügyem van a belügyminiszteriumban, melyet — mint a minap megtudtam — ezen a héten fognak elintézni. A kérésem tehát az, hogy beszélj érde-
kemben az államtitkárral. Tudom, hogy jóban

Arról nem akarunk szólni, hogy az aradi színház jelene különösképen érdemessé lett az állami támogatásra. Csak annyi is elég, hogy az operaelőadások száma és nivója dolgában első a vidéken. A színház igazgatója nehéz körülmények között is hű gondnal kutatja a közönség igényeit, vágyait, hogy azokat kielégítse; remélhető, hogy a szubvenciával is azt a célt fogja szolgálni, hogy tökéletesebbet, értékesebbet, kedvesebbet adjon. A kormánynak pedig a helyes úton tovább kell haladnia, egész addig, hogy a vidéki színházakat a fővárosiaktól ne különböztesse meg egyéb, csak a földrajzi fekvés.

A bécsi harc.

Wekerle a királynál. — Nincs megegyezés.

Távírti tudósítás.

Arad, április 20.

A bécsi tanácskozások mai második napja sem hozott eredményt a válságossá lett bankkérdésben. Ma a szakelődők tanácskoztak, *Wekerle* miniszterelnök pedig audiencián volt a királynál. Egy éjjel érkezett táviratunk megbízható forrásból ezeket mondja a helyzetről:

A kartellbank terve kudarcot vall Ausztria ellenállásán. A két kormány holnapi tárgyalásán az osztrák kormány valószínűleg határozottan vissza fogja utasítani a kartellbank-tervet. Csütörtökön délelőtt *Wekerle* miniszterelnök egy közös konferencián vesz részt, melyen a külpolitikai helyzetről is fognak tanácskozni és már délután visszautazik Budapestre. *Kossuth* és *Apponyi* miniszterek szombatig még Bécsben maradnak, amikor is a ki-

vagy vele s csak egy szavadba kerül, hogy a kérvényemet kedvezően elintéztessd. Ha a nevet megmondod neki, ő már tudni fogja, hogy miről van szó. De mindenre kérlek, ne feledkezz meg a dolgról, hiszen egy egész család jóléte és boldogsága függ a te nagybeszű protekciótól...

Mit felelhettem volna erre a különös kérdésre? Csak nem kérdezhetem meg, a történetek után, hogy a bizalmas jóbarátomat minek hívják? Egy pillanatig tűnődve néztem a vidéki ember becsületes szemébe, aztán felülke-rekedvén bennem a könnyelmű bohém, így szóltam hozzá:

— Nyugodt lehetsz, megígérem, hogy mindent megteszek az érdekedben.

Hálálkodva szorította meg a kezemet, aztán elrohant s én öt perc múlva már végkép megfeledkeztem a dolog felől. De annál jobban megrémültem vagy három nap múlva, mikor a nyájas idegen egy délelőtt ismét megjelent a Nemzeti Színház udvarán.

— No itt most szép kis jelenet lesz, mondtam magamban megdöbbenve.

De ki írhatja le a meglepetésemet, mikor ismeretlen barátom egyszerre csak a nyakamba borul s a meghatottságtól fuldokolva, könyes szemmel így szól hozzám:

— Az államtitkár kedvezően intézte el az ügyemet s én jól tudom, hogy ezt kizárólag csak neked köszönhetem. Édes Ferim, még a halálos ágyamon se fogok megfeledkezni a jószágodról.

Öt perc múlva ismét eltűnt, miután megint össze-vissza esőkölt, mint az első alkalommal. És én még most is hiába töröm a fejemet: hogy ugyan ki is lehetett ez az én bizalmas jó cimborám, akit a holta napjáig lekötélteztem?

rály kihallgatáson fogadja őket. Vasárnap délelőtt Budapesten minisztertanács lesz és miután a miniszterek csak a kartellbank kérdésében szolidárisak, az pedig keresztül nem vihető, bekövetkezik a kormány lemondása. A miniszterelnök nyomban a képviselőházban is bejelenti és előterjesztést tesz, hogy a Ház a krízis elintézéséig ne tartson ülést. Ofelsége a kormányt valószínűleg megfogja bizni, hogy ideiglenesen tovább vezesse az ország ügyeit.

A mai eseményekről egyébként a következő tudósításunk számol be:

Tárgyalnak a szakelődők.

Bécsből jelenti a *Magy. Tav. Iroda*: A két kormány között való banktárgyalások ma szüneteltek. Minthogy ezeket a közvetlen tárgyalásokat csak holnap folytatják, a szakelődők a mai nap folyamán az osztrák pénzügyminiszteriumban végzik el a tegnapi reájuk bízott feladatot. *Papp Elek* és *Teleszky János* miniszteri tanácsosok, a magyar szakelődők a magyar kormány tagjaival való előzetes tanácskozás után 11 órakor mentek az osztrák pénzügyminiszteriumba, ahol *Wimmer Nándor* miniszteri tanácsossal megkezdtek a tanácskozásokat. *Gruber Ignác* lovag osztályfőnök, a másik osztrák szakelődő betegsége miatt nem vehetett részt a tárgyalásokon.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel elsőben *Skerlecz Iván* báró miniszteri tanácsos látogatását fogadta, aki az éjjeli vonattal érkezett Bécsbe. Azután a miniszterelnök hosszabb ideig hivatalos ügyeket intézett el, majd *Zichy Aladár* gróf, ő felsége személye körüli miniszter és *Szterényi József* államtitkárral tanácskozott. 1/10 órakor a miniszterelnök *Burián* báró közös pénzügyminiszter látogatását fogadta, akivel fölöránál tovább tanácskozott: ugyanebben az időben *Kossuth Ferenc* kereskedelemügyi miniszter *Apponyi Albert* gróf közoktatásügyi miniszterrel és *Szterényi József* államtitkárral konferált.

Wekerle a királynál.

(M. T. I.) *Wekerle* miniszterelnököt a király ma délelőtt 11 órakor kihallgatáson fogadta. A kihallgatás háromnegyed óráig tartott. *Wekerle* a kihallgatás után a külügyminiszteriumba hajtatott, ahol *Aerenthal* báró külügyminiszterrel hosszasan tárgyalt.

Bécsi jelentés szerint a miniszterelnök előterjesztette a tanácskozások mostani állását és rámutatva azok eredménytelenségére azt az előterjesztést tette, hogy a király hallgassa meg *Kossuth* és *Apponyi* minisztereket, mint a parlamenti többség vezéreit.

Kossuth Ferenc nyilatkozata.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter ma délben fogadott több bécsi és budapesti hírlapíró, akik előtt ezt mondta.

— Az én álláspontom változatlan. Ha a kartellbankra irányuló törekvéseink, amelyekre nézve az egész kormány szolidáris, kudarcot vallanak, akkor én az önálló bank tárgyában fogok a király ő felségének előterjesztést tenni.

— A végleges krízist jelenti-e ez? — kérdezte egyik hírlapíró.

— A felséges ur ebben a kérdésben még nem mondott véleményt — válaszolt *Kossuth*.

A tárgyalások sikertelensége.

A kartellbankra vonatkozó tárgyalások eredménytelenségéről Bécsből azt jelenti, hogy a végleges döntés nagyon közel van. Szerdán újabb tárgyalás lesz a két kormány tagjai között a kartellbank kérdésében, csütörtökön az osztrák minisztertanács dönt e kérdésben és közli döntését a magyar kormányfővel, péntek-

ken a miniszterelnök újból audienciára megy a király elé, szombaton pedig *Kossuth* és *Apponyi* megy a királyhoz. E beosztásban legfeljebb csekély eltolódás várható. A kartellbankra nézve ma is az a felfogás, hogy az osztrák kormány álláspontja visszautasító lesz, de azt hiszik, hogy később a kartellbank valamilyen formájában, esetleg az állambankban létrejön a megállapodás. Az osztrák sajtó nagy örömmel ír a tárgyalások meghiusulásáról, hozzátevéen, hogy a magyar koalíció falai roskadoznak.

Andrássy Bécsben.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ma Bécsbe utazott. *Andrássy* utazásának nagy jelentőséget tulajdonítanak, mert ez Bécsben időző minisztertársai direkt hívására történt. Azt hiszik, hogy az alkotmánypárt vezére abban az esetben, ha a függetlenségi párt ragaszkodnék az önálló bankhoz, megbízást fog nyerni a kormányalakításra.

A függetlenségi pártban különben kétféle áramlat vehető észre. Egyik csoport hisz abban, hogy *Kossuth*nak sikerülni fog ő felségét az önálló bank szükségességéről meggyőzni és így a kormány lemondása után kedvező fordulat állana be. A másik csoport el van készülve arra, hogy a bank dolgában most eredményt elérni nem lehet és ezért az a kívánsága, hogy a függetlenségi párt maga vegye át a kormányzást. Világosság fog derülni ebben az ügyben a legközelebbi pártértekezleten, amely valószínűleg e hó 26-án lesz.

Cáfolat.

A bécsi N. Fr. Pr. ma reggeli számában azt jelenti, hogy a két kormány tegnap nem csak a kartellbank eszméjét, hanem a bankszabadság meghosszabbításának módjait is tárgyalta. A kormány tagjai erre a hírre vonatkozólag cáfolatot tesznek közzé, mondván, hogy ez a hír valótlan. Egy estilap jelentése szerint tegnap tényleg nem volt szó a bankszabadság meghosszabbításáról, de hogy néhány nap múlva nem kerül-e rá a sor, más kérdés. Ez attól függ, hogy katonai téren remélhető-e valamelyes eredmény. Ha igen, a kormány a bankszabadság meghosszabbításáról fog tárgyalni az osztrák kormányfővel.

Katonai kérdések és a bank.

A M. E. jelenti: Tekintettel arra, hogy az önálló bank meghiusulása esetén a kormány meg nem állhat, ha csak egyéb téren nem hivatkozhatik eredményre, az az eszme merült föl, hogy talán katonai téren kellene a rekompenciát keresni. Ez lévén a kormány megállapodása, *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter ma délben fölkereste *Schönaich* hadügyminisztert, hogy vele az elérhető eredményekről tanácskozzék. *Schönaich*, a kinek égető szüksége van a létszámemelésre és egyéb újabb katonai áldozatokra, tudvalevőleg némi engedékenységre kész. A mai megbeszélés folyamán azonban nem történt megállapodás. *Kossuth* tudomásul vette, mely kérdésben meddig megy el a hadvezetőség — a további tárgyalás a kormányra tartozik. Megemlítjük, hogy *Kossuth* Ferenc ma *Aerenthal* báró külügyminiszterrel is tanácskozott, nyilván azért, hogy tájékozódjék a külpolitikai helyzetről. Mindent összevéve, a cél az, hogy fuziókormány számára kivihető program állapíttassék meg.

Szöll Kálmán — homo régiusz?

A bonyolódott politikai helyzetben tegnap érdekes kulisszatitkot pattantottak ki azok, akik mint beavatott személyek szoktak szerepelni. Ez a titok nem más, minthogy a király *Szöll* Kálmánt meg fogja bizni azzal, hogy a pártokkal tanácskozzék s a fuziók többséget megszerezze. A kormány lemondása után *Szöll* nyomban akcióba lép s nem lehetetlen, hogy őt állítják egy átmeneti kabinet élére, amelynek feladata a választói törvény megalkotása lesz csupán. A megbízást később már csak mint

kombinációt emlegették. E szerint a megbizás még nem befejezett tény. De a szándék meg van. Még pedig azon az okon, mert az uralkodó elhatározott szándéka, hogy a választói törvényjavaslatot letárgyalatja s alkalmat ad, hogy választások után szerveztessek egységes kormánytöbbség. Ez a terv a *Khuen-Héderváry gróf terve*, aki erre vonatkozó memorandumát emlékezetes fogadtatása alkalmával terjesztette az uralkodó elé. A Wekerle kormány e terv végrehajtásába beleegyezett s végrehajtására Széll Kálmánt találta a legalkalmasabbnak, aki a kormány tagjaival együtt állandóan Bécsben tartózkodik, hogy ott az osztrák kormányval folytatott tárgyalások végét bevárja.

Egy másik forrás szerint Széll Kálmán már *formulája is van* a bankkérdés megoldására. A formula vezető eszméje az, hogy Magyarország különösképen mezőgazdasági ország. Nem a mesterségesen gyártott ipar és kereskedelem fejlődik és erősödik, hanem az, amelyet a természetes termelés szőlít életre s amely karöltve a mezőgazdasággal, nemcsak hordja és teljesíti a nagy terhekből rábáruló kötelezettségeket, hanem nyugodalmat és biztos megélhetést teremt mezőgazdaságnak, iparnak és kereskedelemnek egyaránt.

Arról van szó, hogy a telekkönyvek mintájára országos termés- és nyáj-könyvek létesítenek. Valamennyi gazda udvara, valamennyi gyár és műhely raktára nyilvános közraktári jelleggel rubáztassék fel és a *varrants agricole*-ban (mezőgazdasági varrásokban) és egyéb, fedezetül lekötött termelvényekről kiállított zálogjegyekben oly kereskedelmi papír teremtessek a hitelgénylő mezőgazda és iparos számára, amely — biztosabb lévén a váltónál is, — a jegykibocsátó bank által, a fedezetbe való betudás mellett, escomptálható legyen.

Ez a jegykibocsátó bank volna a közös bank. És teljesen közömbössé válnék Magyarország speciális érdekei szempontjából magának a bankkérdésnek sorsa. A termelvények kicserélését szolgáló eszközök rendelkezésünkre bocsátása: ez a főcél, Széll Kálmán formulája szerint. Minden más, kiválóképpen közjogi vonatkozás, a főcélnak alája van rendelve.

A délutáni tárgyalások.

Bécsből táviratozzák: *Aerenthal* báró külügyminiszter ma délután 1/2-kor kereste fel *Kossuth* Ferencet, akivel félórát tanácskozott. A külügyminiszter ezután *Wekerle*vel és *Szterényivel* tanácskozott. E tanácskozásba bevonták a ma délből Bécsbe érkezett *Tóth* János közoktatási államtitkár is. Este a magyar miniszterek a *Sacher*-szállóban vacsoráztak, ahol találkozott velük *Andrássy* Gyula gróf is, aki a következő kritikus napokban Bécsben marad. Holnap a két kormány tagjai 10 órakor újabb értekezletre gyűlnek össze és a szakelőadók által ma kidolgozott elaboratum alapján folytatják és be is végzik a tanácskozásokat. *Bienert* báró osztrák miniszterelnök esütörtök délből a magyar miniszterek és államtitkárok tiszteletére ebédet ad.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Előadás az Aradi Nőtisztviselők Egyesületében. *Glücklich* Vilma polgári iskolai tanár, a feministák egyesületének ügyvezető elnöke tart előadást május hó 2-án a városháza nagytermében. Főlegesen ismertetünk *Glücklich* Vilma képességeit, kit mint az ország egyik legkiválóbb szónokát, a feministák egyesületének fáradhatatlan vezetőjét az ország minden részében ismernek és szeretnek. Előadásának meggyőző ereje lebilincseli azt is, ki eszméinek nem híve. Jegyek az előadásra kaphatók *Weisz* Leó, *Bloch* H. és *Kerpel* Leó pa-

pirkereskedéseiben 2, 1 korona és 60 filléért. Váltható ezenkívül a Nőtisztviselők Egyesületében. Egyesületi rendes tagok a jegyeket fele árban kapják.

Meghíusult dinamitmerénylet.

Tárgyalás az aradi esküdtsek előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 20.

Izgalmas bűnpört tárgyalt ma az aradi esküdtsek. Három román embert azzal vádoltak meg, hogy dinamittal egy családot ki akartak irtani.

A vádlottak *Uszkán* Tódor, *Bozgan* Vaszilie és *Rivis* Pável szinítyei lakosok. Az a vád volt *Uszkán* Tódor ellen, hogy a két vádlottársát arra bujtogatta, azok dinamittal öljk meg a szinítyei községi jegyzőt és *Morustyer* György szinítyei lakost. A vád szerint *Uszkán* azért akarta ezt a két embert láb alól eltétni, mert állítólag azok fosztották meg őt a szinítyei hitelszövetkezetnél elfoglalt pénztárosi állásától. Ugyanis a jegyző elnöke, *Morustyer* pedig a szövetkezet főkönyvelője volt és sok szabálytalanságot tapasztaltak *Uszkán* részéről. Emiatt sikerült őt állásától elmozdítani. *Uszkán* halálos ellensége lett a két embernek s pénzt adott *Bozgan*nak és *Rivis*nek dinamitra. Ezek *Petrozsény*ből szereztek is.

— Azt a két gazembert, — mondta állítólag a szövetkezet volt pénztárosa a mostani vádlott társainak — el kell pusztítani a földről. A dinamitot helyezték el valahogy a házuk falába és robbantsátok föl.

A biztatásra *Bozgan* és *Rivis* 1906. január 23-án éjjel *Morustyer* házában falába üreget ástak annál a szobánál, ahol ő és öt tagból álló családja aludt. A dinamitot elhelyezték a fal nyílásába és távolabbról *Rivis* meggyújtotta a kanócot, a társa pedig elszaladt. A zajra figyelmes lett *Uszke* Flóra éjjeli őr. Odament és az égő kanócot még idejekorán eloltotta; így sikerült neki *Morustyer* családját megmenteni.

A dolog így kiderült és az aradi kir. ügyészség a két dinamitmerénylő vallomása alapján gyilkosságra való szövetkezés címén vádat emelt úgy a fölbujtó, mint a két merénylő ellen. Az aradi törvényszék már egy ízben elítélte a három tagu társaságot, a kir. kuria azonban megsemmisítte az ítéletet és az ügyet esküdtbírószág elé utalta, mert szándékos emberölés kísérletét követték el.

Ma tárgyalta az ügyet az aradi esküdtsek *Fábián* Lajos elnöke alatt. A vádhatóságot *Kovács* József kir. ügyész képviselte; *Bozgan*at *Janku* Kornél dr., *Rivist* *Deutsch* Izsó dr., *Uszkán*at pedig *Pop* C. István védte.

A fölbujtó az egész eljárás során és a mai tárgyaláson is tagadta a vádat. Kijelentette, hogy neki nem volt tudomása a két vádlott merényletéről. A többi vádlottak azonban beismerő vallomást tettek s *Uszkán* ellen is vallottak.

Több tanu azonban nem tudott *Uszkán*ra terhelő dolgokat vallani, ezért az ügyész a mai tárgyalás végén elejtette a vádat *Uszkán* ellen. A két vádlott ügyében holnap hirdetik ki az ítéletet.

A tárgyalásnak érdekes epizódja volt, hogy a tárgyalás elején az ügyvédi kamara által kirendelt védő, *Deutsch* Izsó dr. a tárgyalás elnapolását kérte. Ezt azzal indokolta, hogy nem készülhetett el az ügyre, mert a kirendelő határozatot csak ma reggel kapta meg. A törvényszék úgy határozott, hogy nem napolja el a tárgyalást, mert a bűnügy nem igényel nagyobb előkészületet. A védő mégis ragaszkodott az elnapoláshoz. Ekkor a törvényszék ezt a határozatot hozta: elnapolja a tárgyalást, de az új tárgyalás költségei a védőt terhelik. Erre már a védő elállott az indítványától.

Festetich Andor gróf az aradi színészetről.

Beszélgetés a vidéki színészet felügyelőjével.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 20.

Festetich Andor gróf, a vidéki színészet országos felügyelője ma Aradon volt és fogadta az *Aradi Közlöny* munkatársát, akinek a vidéki színészetéről és különösen az aradi színházról érdekes dolgokat mondott el.

— Hivatalosan tartózkodik Máltóságod Aradon? — kérdezte munkatársunk.

— Tulajdonképen Aradon most nem végzek hivatalos funkciót, bár ha vidéken tartózkodom, ez mindég összefügg valamelyes hivatalos ügygyel. Szentesről utaztam ide, ahol tegnap emléktáblával jelölték meg a magyar színészet egyik legnagyobb művészeinek, *Tóth* Józsefnek szülőházát. Ez alkalommal az ő nevével keresztelték a szentesi színházat is. Szentesről egyszerűen átrándultam Aradra.

— Milyen újabb intézkedéseket szándékozik tenni a kultuszminiszter a vidéki színészet hathatósabb támogatása érdekében?

— Ez attól függ, hogy a vidéki szintársulatok mennyiben felelnek meg azoknak a művészi kívánatoknak, amelyeket a miniszter megkövetel tőlük. *Apponyi* Albert gróf egy rendeletet adott ki, amelyben a vidéki szintársulatoktól, az esetre, ha állami szubvencióra tartanak számot, komolyabb művészi irányt követel. A segélyt csak azoknak utalványozza a miniszter, akik ennek az előfeltételnek eleget tesznek. Az én kötelességem, hogy negyedévenként tájékoztassam e tekintetben a minisztert. Öszinte megelégedéssel mondhatom, hogy amióta a miniszter ezt a megszorító rendeletet kiadta, a vidéki színészet nivója nagyon szépen emelkedett.

— A Népszínház megszűnése milyen hatással volt a vidéki színészetre?

— Amilyen sajnálatos, hogy megszűnt a Népszínház, éppen olyan örömdetes, hogy milyen kedvező hatást gyakorolt a vidéki színészet izmosodására, önállóságára. Eltekintve attól, hogy a budapesti Magyar Színház teljesen a drámai és színművek kultiválására tért át, a vidéki színházak repertoárja is megváltozott. Kevesebb az operett, több a színmű, dráma és opera. Egy képviselő nemrégiben azt az észrevételt tette a pénzügyi bizottság ülésén, hogy a vidéki színházakban sok trágárság kerül előadásra. Ez nem igaz. Mondhatom, hogy a Vig-színház műsorából mind kevesebb kerül előadásra a vidéken. És ez örömdetes momentum. Itt van például az aradi színház, amely a vidék egyik legnívósabb színháza. Itt a direktor operákat is adt elő. Ugy tudom, nemrégiben előadták az *Aidát*, *Pillangó kisasszonyt* stb. Az aradi színházról egyébként is a legjobb véleménynyel vagyok. *Szendreyt* pedig kiváló színigazgatónak tartom.

— Nem tett Máltóságod lépéseket az előkelőbb vidéki színházak segélyének felemelésére?

— De igen. Százezer koronával kértem az évi segély összegét emelni. Most kétszázezer korona évi segély van felvéve a költségvetésbe, de ezt csak részben lehet eredeti rendeltetésére fordítani. A többi nyári szinkörök építésének segélyére fordítjuk. Az aradi, szegedi, kassai és nagyváradi szintársulatok évi nyolcezer korona államsegélyt kapnak, részben mert megfelelnek a miniszter által megkövetelt művészi nivónak, részben, mert teljesen állandósított igyekeznek állomáshelyeiken a színészetet. Legnagyobb segélyt — 18—18 ezer koronát

— a pozsonyi és soproni társulatok kapják. De a színház támogatása nemcsak az állam kötelessége. A városnak is nagyban hozzá kell járulnia. Kerestem Károlyi Gyula gr. főispánt és Varjassy Lajos polgármestert, kikkel az aradi színház ügyeiről akartam beszélni. Egyiket sem találtam. Többször megkerestük már a várost, hogy legalább abban a segélyben részesítse az igazgatót, hogy a nyári szinkör évi hatezer korona bérösszegét engedje el. Ezzel lehetővé tenné azt, hogy a társulatnak nem kellene más városban is játszani. Teljesen állandósítaná az aradi színészetet. E tekintetben akartam velük beszélni. Azonkívül arról is, hogy Szendrey szerződése jövőre lejár. A követendő eljárást is szóba hoztam volna, mert jövőre ki lesz írva a pályázat. Ugy tudom, hogy a közönség teljes mértékben meg van elégedve Szendreyvel és társulatával, viszont a direktor is a közönséggel. Meg azután, — végezte szavait — Aradról nem is megy el senki sem szívesen.

Az aradi román zsinat tiltakozása.

A kormány beavatkozása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 20.

A bizottságok megalakulása után ma tartotta első érdemleges ülését az aradi román zsinat, amely ma szokatlanul érdekes határozatokat hozott.

Foglalkoztak a magyar kormánynak a román egyház ügyeibe való beavatkozásával. A románok ezt a beavatkozást illetéktelennek mondják és azt vitatják, hogy rájuk nézve ártalmas a magyar kormány az ő egyházi dolgaikkal való foglalkozása.

Konkrét eseteket is soroltak föl a mai zsinaton a beavatkozás illusztrálására. A karánsebesi egyházmegye két zsinati kerületében, a zgribesti és a császkabányai kerületben a zsinati tagválasztásnál a szavazatokat nem tudta pontosan összeolvasni a szavazatszedő küldöttség.

Erre a kormány leküldte Jonesku Péter dr. miniszteri titkárt a szavazatok összeolvasására.

— Ezt eddig egy kormány se tette, — hangoztatták a mai zsinaton — a választásokat eddig az egyház maga bírálta el és soha nem volt szükség beavatkozására.

A másik eset az, hogy a karánsebesi román zsinathoz, amely szintén most tanácskozik, kormánybiztosul leküldték Jonesku dr. miniszteri titkárt. Mangra Vazul indítványára a zsinat bizottságot választott a vélt sérelmek megvizsgálására. A bizottság tagjai ezek:

Hamzsea Ágoston, Mangra Vazul, Csorogáriu Romulusz, Putics Traján dr., Oncu Miklós, Zigre Miklós, Opreán Nesztor dr., Ungureán Manó, Velics Mihály, Popa György dr., Goldis László, Russu Síríanu János.

A mai zsinaton beszéltek a püspök megnyitó beszédében jelzett egyházi elszegényedésről.

— Hogy milyen hanyatló az egyházi vagyonyunk, — mondta az egyik tag — bizonyítja Metzianu metropolitának a nagyszebeni zsinaton tartott megnyitó beszéde, melyben a metropolita bejelentette, hogy több román iskolát be kellett szüntetni, mert nincs pénze az egyháznak.

Tárgyaltak még arról, hogy a román kulturalap jelenleg 50,000 korona s szükséges annak állandó gyarapítása.

Konstantinápoly lángokban?

A szultán lemondása. — Az ifju-törökök győzelme.

— Távirati tudósítás. —

Arad, április 20.

Bámulatos gyorsasággal kerekedik felül az ifju-törökök tábora a reakció és a szultán pártján. Győzedelmes hadserege már közvetlenül Konstantinápoly előtt áll és mindenütt kiveszi az uralmat a lázadók kezeiből. A szultán detronizációja most már bizonyosnak mondható és lehet, hogy már ma meg is történt. Annyi bizonyos, hogy sok helyen már a szultán öcsét, Rasidot kiáltották ki uralkodónak.

Éjjel a P. L. utján azt a filippoli táviratot kapjuk, hogy egész Konstantinápoly lángokban áll. Ez a távirat, melyet először egy bécsi lap kapott, még nem tud közelebbi adatokat a szenzációs hírről és ezért még megerősítésre szorul. Egyéb híreink a törökországi eseményekről itt következnék:

A szultán lemondása.

Párisból táviratozzák: A Havas-ügynökség fentartással Konstantinápolyból a következőket jelenti: Hírlik, hogy az ifju-török bizottság a szultánnak ma este 10 óráig határidőt szabott a lemondásra. Sinovjev orosz nagykövet vezeti a tárgyalásokat. A „Terek” nevű orosz cirkáló, amely Athénból érkezett, állítólag áthalad a Bosporuszon, hogy felvegye a török szultánt.

Konstantinápolyi távirat jelenti: A városban elterjedt azon híresztelések, amelyek szerint katonai küldöttség ment a Yildizbe, hogy a szultánt lemondásra kényszerítse, aminek a szultán nem akar eleget tenni, nem nyert megerősítést. A küszöbön álló eseményekre való tekintettel a képviselők magatartása a mai ülésben határozatlan volt. Az ifju-törökök ma nyugodtan viselkedtek. A következő ülés szerdán lesz. Musztafa elnök, aki szíriai kerületet képvisel és a pártonkívüliek közé tartozik, jól elnökölt. A kamarában, a folyosókon, valamint ezek környékén élénk mozgolódás van. A leghihetlenebb híresztelések keringenek. Így a rendőrminiszter a folyosókon azt beszélte, hogy 10.000 ember már a Sztambul előtti magaslatokon áll. Más hírek szerint a szultán már lemondott vagy megszökött; ugyanis a bizottság a sejk ül izlamtól megkapta a detronizálási felhívást a szultánnak a lemondás dolgában ultimátumot küldött. Továbbá: a szolgaszemélyzet kezdi elhagyni a Yildiz-palotát. A változás ma éjszakára várható. A szultán két nagykövetet kért fel, hogy akadályozzák meg a tróntól való megfosztását és részesítsék védelemben. Mindezen hírek megerősítetlenek és ellenőrizhetetlenek és a Yildiz magatartásáról és hangulatáról szóló egyéb információkkal is erősen ellentétben állanak. Ezek regisztrálása csupán a város szellemi és erkölcsi atmoszférájának jellemzésére történik. Az izgalmat fűszerezzük a nem török nyelvű lapok által kiadott különkiadások. A török sajtó tartózkodó magatartást tanúsít. Az itteni családok vidékre költözése ma fokozódott. A kabinet, rögtön a kamara elhagyása után, minisz-

tertanácsot tartott a portán, mely még nem ért véget.

Londonból táviratozzák: A Times és a Daily Telegraph konstantinápolyi táviratai szerint a szultán sorsa már eldőlt. A tegnapi minisztertanácsnak csak az volt a célja, hogy a szultán elmozdításáról szóló felhívást elkészítse. Miután a Korán szerint a szultánt csak elmebetegség miatt lehet eltávolítani, a minisztertanács elhatározta, hogy a szultánt beszámíthatatlannak nyilvánítja és ezt a legutóbbi ingadozó viselkedésével indokolja. Ez esetben a szultánt sok palotái egyikébe internálják életfogytiglan.

Az új szultán proklamálása.

Berlinből táviratozzák: A Lokalanzeigernek jelenti Konstantinápolyból: Rasid effendit, a szultán öcsét Szalonikiban szultánnak proklamálták.

A Tageblattnak Konstantinápolyból jelenti, hogy Nizam őrnagy Rasid effendihez levelet intézett, amelyben arra kéri, hogy legyen elkészülve a trón elfoglalására.

Római távirat jelenti: Egy új török tiszt Hademköjből azt táviratozza, hogy az ottani táborban Rasid effendit már szombat óta törvényes szultánnak tartják. A szultán ma, vagy legkésőbb holnap fog lemondani. Ha önként nem mondana le, kényszerítik arra, de mindenestre száműzik a Yildizből.

Konstantinápolyból táviratozzák: Az ifju-török bizottság támaszkodva a mögötte álló Szalonikii és drinápolyi hadtestekre, a lázadás főintézőjének, Abdul Hamid szultánnak letételét követeli.

Az új-török csapatok Konstantinápoly előtt.

Konstantinápolyból jelenti: Perából a sötétség beálltával már látni lehet az Aranyszarv-öblön túl táborozó és a Konstantinápoly ellen felvonuló csapatok előőrseinek az őrtűzét. Ellentétben azokkal a hírekkel, melyek a szultán félelméről és rettegéséről szólnak, a palota körében biztosítanak arról, hogy a Yildizben általánosan bámulják a szultán fölényes nyugodtságát. A padisah kijelentette, hogy ő a nagyvezér által meg fogja tétetni az általa jónak látott intézkedéseket. A helyzetre komor fényt vet, hogy Hakki béget, a Yolkan kiadó-ját, ki az izlam egyesülésben vezető szerepet játszott, letartóztatták és a szövetséget feloszlatták.

Frankfurtból táviratozzák: A Frankfurter Zeitungnak jelenti Konstantinápolyból: Ézer főnyi új-török csapat 3 üteggel és egy század lovassággal megszállotta az Aranyszarv körül levő magaslatot, ahonnan Konstantinápoly legnagyobb részét dominálja.

Londonból táviratozzák: A mozgósított 2. és 3. hadtest Konstantinápoly elé érkezett. A sereg további műveletét már megállapították. A csapatok 3 hadoszlopban fognak előnyomulni. A jobb szárny Sztambul szállítására meg, a bal Pera körül foglal állást, a középső egyedül fog a fővárosba benyomulni, hogy az utcán a rendet és a nyugalmat fenntartsa. A szultánnak, vagy a múlt heti zendülésben résztvevő csapatoknak ellenállása nem valószínű.

Konstantinápolyi távirat jelenti: San Stefanóba 150 macedón csendőr és mintegy 30 tiszt érkezett, utóbbiak legénységi egyenruhában. Mindannyian mintaszereiben viselkedtek. A rend nagy. Már lovasőrjáratok is láthatók.

San-Stefanóból táviratozzák: A város szokatlanul élénk. Az új-török előcsapata, a szalonikii csendőriskolának 300 növendéke tegnap délből érkezett meg az elegáns fürdő-közönség nagy lelkesedése mellett. A világoskék egyenruhába öltözött ifjak megszállták a távirát és a postát. A város kapuja előtt erős csapatok állanak. Az utcákon cirkáló katonai csapatok minden gyanus embert *letartóztatnak*. Egy rendőrfőnököt is elfogtak, mikor éppen a Yildiz-kioszknak akart jelentést küldeni az eseményekről.

Konstantinápolyból táviratozzák: Csekmedzsében már nincs katona. Elvonultak észak felé, az *Yldiz-kioszk irányában*. Megszállták a vasuti sínpárokat. Tegnap este hat katonai vonat érkezett a csekmedzszei táborba, úgy, hogy a haderő ma már 20,000 ember.

Londonból jelentik: Ideérkezett táviratok szerint az új-török csapatok elvannak tökéelve, hogy minden körülmények között *bevonulnak Konstantinápolyba*, de kerülni fognak minden felesleges vérontást. Az új-törököknek első sorban az lesz a dolguk, hogy a megbízhatatlan katonák közül hat ezredet Kisásziába küldenek.

Szalonikiból táviratozzák: A liberális hodzsák beszédet intéztek a csapatokhoz és többek közt ezeket mondták:

— Testvérek! Ti Konstantinápolyban valószínűleg olyan hodzsákkal fogtok találkozni, kiknek zászlóit kóránból vett idézetek díszítik. Ne féljétek tőlük és ne engedjétek magatokat megfélemlíteni. Ezek árulók, csalók! Ugy járnak el, mint akik a próféta öcsését meggyilkolták. Ne rettenjétek vissza semmitől és habozás nélkül löjjétek le az árulókat!

Konstantinápolyból táviratozzák: A kormánycsapatok *legnagyobb része már átpártolt az új-törökökhöz*, a másik rész pedig kijelentette, hogy semmiféle akcióban nem vesz részt.

A kamara ülése.

Konstantinápolyból táviratozzák: Azt hiszik, hogy a kamara titkos ülésén, amelyre vonatkozólag a képviselők a legszigorubb titoktartást őrzik meg, a küszöbön álló események kérdését ériattették. Azokat a híreszteléseket, amelyek szerint a titkos ülésen a kamarának a szalonikii és drinápolyi csapatok táborába való áthelyezéséről tárgyaltak, a képviselők tagadják.

San-Stefanóból jelentik: Az összes képviselők tegnap este ide érkeztek, hogy a kamara üléseit itt folytassák. Attól félnek ugyanis, hogy Sztambulban őket mint tuszokat tartanák vissza.

Szalonikiból táviratozzák: Az új-törökök azt tervezik, hogy az új kormány székhelye *Szaloniki* legyen.

A Voss. Zeitung jelenti **Szalonikiból**: A lapok jelentései és egyéb forgalomban levő hírek szerint az ifjú-törökök ideiglenes kormányt akarnak felállítani, amelynek székhelye Szalonikiben lesz. Ez az ideiglenes kormány nemcsak a hadműveleteket fogja intézni, hanem azt is meg fogja kísérelni, hogy a konstantinápolyi kormány pénzügyi segélyforrásait betömje. Az itteni központi bizottságnak az a szándéka, hogy a bankot, az anatóliai vasut igazgatóságát, a Delle publiquet értesíti, hogy a jelenlegi kormány által esetleg felveendő kölcsönöket a nemzet nem fogja elismerni.

Egy magyar utas elbeszélése.

Fővárosi tudósítónk jelenti: **Parkas Pál** dr. fiatal publicista, aki a napokban Konstantinápolyban járt, többek közt ezeket mondta utazásáról:

— Konstantinápoly felé az utasokkal mindenütt nagyon barátságosan bánnak. Állomás között is többször megállítják a vonatot és reakciós tisztak után kutatnak. Legtöbbször ta-

lálnak is egynéhányat, akiket azonnal letartóztatnak. Ugyanazzal a vonattal, amelylyel én jöttem Konstantinápolyból, utazott *Russin* bég őrnagy is, akit a reakciósok halálra ítélték. Russint mindenütt óriási lelkesedéssel fogadták és így kiáltoztak felé:

— *Halál a szultánra! Eljen Russin őrnagy!*

Konstantinápolyban különben teljes katonai anarkia van. A városban biztosan tudják, hogy több száz tisztet megöltek és igen sok tiszt elmenekült, vagy áruhában elrejtőzött. A szultán halálra kerestet minden új török tisztet. Az első lovasezred tisztjei közül talán csak egy menekülő maradt életben.

Megegyezés Bulgáriával.

Konstantinápolyból táviratozzák: A török-bolgár jegyzőkönyvet délután Szinovjev, Lovther és Constanz nagykövetek jelenlétében *aláírták*. Liapcev, a bolgár kormány megbízásából a jegyzőkönyvet csak Bulgária függetlenségének elismerése után akarta aláírni, mire Szinovjev és Lovther interveniáltak. Rifaat basa külügyminiszter kifejtette, hogy az azonnali elismerés alkotmányos kabinet részéről lehetetlen, megígérte azonban, hogy a jegyzőkönyvet már szerdán a kamara elé terjeszti és minden tőle telhetőt megtesz, hogy az mielőbb elintéztést nyerjen a kamarában. A három nagykövetnek, valamint kormányaiknak rábeszélésére, végre a szófiái kormány megadta az engedélyt az aláíráshoz. A jegyzőkönyv ratifikálása egy hónappal az aláírás után kell hogy megtörténjen.

Szófiából táviratozzák: A bolgár távirati ügynökség jelenti: Tegnap délután *Liapcev* bolgár delegátus és *Rifaat* basa török külügyminiszter *jegyzőkönyvet írtak alá, amelyben Törökország kijelenti, hogy elismeri Bulgária új politikai állását.*

Szófiából jelentik: A lapok azon hírei, a melyek szerint nagy esapatszállítások történnek a török határ felé, alaptalanok.

Az aláírt béke-jegyzőkönyv.

Bécsi távirat szerint *Abdul Hamid* szultán a török kamara és a szenátus által elfogadott osztrák-magyar-török megegyezésről szóló jegyzőkönyvet tegnap szentesítette.

A kisásziái megszárlás.

Londoni távirat jelenti: Konstantinápolyból táviratozzák, hogy *Adanában* a legutóbbi zavargások alkalmával *ötezer embert öltek meg.*

Hardent ismét elítélték.

Uj tárgyalás a Moltke-pörben.

Távirati tudósítás.

Arad, április 20.

A berlini büntető bíróság ma újból elítélte *Harden* Miksát, a *Zukunft* szerkesztőjét azért, mert *Moltke* Kunót, Vilmos császár volt bizalmasát homoszexuális üzemekkel vádolta meg.

Hardent tudvalévőleg *Moltke* magánvádja alapján már pörbe fogták. Az elsőbíróság akkor fölmentette, de a főlebbviteli törvényszék 4 hónapi fogházra ítélte. A császári ügyészség azonban nem elégedett meg ezzel, hanem *Hardent* még külön is pörbe fogták. Ennek a pörnek ma volt a főtárgyalása, amelyről a következő táviratokat kaptuk:

Az új *Moltke-Harden-pör* tárgyalását a negyedik büntetőkamara ma *Lehmann*, a Landgericht igazgatójának elnöklete alatt megkezdette. *Harden* védőügyvéde, *Bernstein* igazságügyi tanácsos és *Moltke* ügyvéde, *Sello* igazságügyi tanácsos, úgy a tárgyalás előtt és alatt több ízben értekeztek egymással. Miután *Hardent* a bíróság már négy havi fegyházra ítélte, nem lehetett szó a felek közötti egyezségről, hanem talán csak az volt az értekezletek célja, hogy a pör anyagát korlátozzák.

Későbbi távirat szerint *Moltke* a mai tárgyaláson ismét eskü alatt jelentette ki, hogy nem homoszexuális. *Harden* védője kérte a bizonyítás kiegészítésének elrendelését, amit azonban a bíróság megtagadott.

Azután a pörbeszédék következtek. *Sello* igazságügyi tanácsos arra kérte a bíróságot, hogy *Hardent* 600 márkára büntesse. *Moltke* képviselője a törvényszék böles belátására bízta, hogy mennyi büntetést szabjanak ki *Hardenre*. A vádlott védője természetesen védence fölmentését kérte.

A bíróság *Hardent* 600 márkára ítélte az indokolás szerint azért, mert *Moltkét* gyanúsításaival rossz hirbe hozta.

A lelőtt urinő.

Gyanu a kitagadott leány ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, április 20.

Ma megirtuk, hogy tegnap este 6 és 7 óra között, a Szabadka közelében lévő szőlőben gyilkosság történt. A gyilkosságról most a szabadkai rendőrség a következő részleteket közli:

Özvegy *Haverda* Boldizsárné dussgazdag asszony tegnap két nő társaságában kísétált a szőlőbe. A bokrok mögül hirtelen egy ember ugrott elő, aki *Haverdánéra* közvetlen közelből rálőtt és *megölte*. A gyilkos a revolvért azután eldobta és elmenekült.

A *Haverdáné* társaságában lévő két nő annyira megrémült, hogy a gyilkosnak pontos személyleírását nem képesek közölni.

A gyilkos 30—40 éves, magas, szikár ember volt, aki kopott kék, vagy szürke ruhát viselt. Valószínűleg a meggyilkoltnak rokona volt. A szabadkai rendőrség az elhunynak egyik budapesti rokonát gyanusította, de ez alibit bizonyított. Most a budapesti rendőrség a meggyilkoltnak ott tartózkodó rokonai után nyomoz. A nyomozást a Sarkadi detektivesoport végzi. Fővárosi tudósítónk a nyomozásról a következőket tudta meg:

A meggyilkolt *Haverda* Boldizsárnénak Budapesten van egy leánya, *Jamniczky* Sándorné, született *Haverda* Mariska.

Jamniczky Sándorné a Török-ut 8. szám alatt, férjétől elváltan él, a férje főjegyző Ujpesten.

Jamniczky Sándornét az anyja is kitagadta és Budapesten a lehető legrosszabb viszonyok között él. A szabadkai rendőrség ebben az irányban is kérte a nyomozást, mely eddig a következő eredménnyel járt:

Jamniczky Sándorné ma késő éjjel jött haza, s azt mondotta:

— Meggyilkolták az anyámat, el kell utaznom! — és tényleg el is utazott Szabadkára, úgy, hogy Budapesten kihallgatni nem lehet. *Megállapították, hogy automobilon utazott Szabadkára*. A Török-utca 8. számú ház lakói azt állítják, hogy többször járt nála egy férfi, kire a szabadkai rendőrség által adott személyleírás teljesen ráillik. Ez azonban — természetesen — még semmit sem bizonyít. A főkapitányság ebben az irányban is folytatja a nyomozást.

Az a gyanu is merült fel, hogy a gyilkosságot a meggyilkolt állandó környezetéhez tartozó nő követte el.

Éjjel táviratozzák: A meggyilkolt özvegy kitagadott leányát ma egész nap Szabadkára várták. A nő Budapestről sürgönyözött szabadkai ügyvédjének, hogy automobilon érkezik. Később azt a táviratot kapta az ügyvéd, hogy az automobil utközben elromlott és ezért vo-

naton fog megérkezni. Az asszony csakugyan Kiskőrösnél vonatra szállott és visszautazott Budapestre, állítólag azért, hogy onnan Szabadkára utazzék. Budapesten a rendőrségre vitték, ahol alig tudta alibijét igazolni, miért is most állandó felügyelet alatt áll.

A nyomozó csendőrség megtalálta a gyilkos sipháját, melyet az a menekülés közben vesztett el. A sapkán egy hosszú hajszál volt. Azt remélik, hogy ez nyomra vezet.

PÖR

Rákóczi Ferenc hamvai körül

Egy aradi gyógyszerész és a politikus ügynök.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 20.

Komikus ügyben érkezett ma följelentés az aradi büntető járásbírószághoz Hehs Vilmos ismert, szimpatikus gyógyszerész, a Földesgyógyászati társulajdonosa ellen. Az a retentő nagy büne, hogy egy kozmopolita érzelmű ügynökkel szemben megvédte a koalíciós kormányt, amelyet az ügynök Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítása miatt súlyos szavakalbantalmazott.

Történt ugyanis három esztendővel ezelőtt, hogy a Földesgyógyászati társulajdonosa Zebegényi Hugó kereskedelmi utazó fölkereste üzleti ügyben. Hehs Vilmos fogadta az utazót, aki az üzleti eszeveszés közben hamarosan áttért a beszédet a magas politikára.

— Hát mit szól kérem a Rákóczi hamvainak hazaszállításához? — tudakolta az ügynök Hehs véleményét a Rákóczi hamvakról, amelyeket akkor hoztak haza.

— Hát mit szólnék? Nagyon szép, hazafias dolog a kormánytól, hogy ezt megtette. Minden magyar ember örülhet neki, hogy Rákóczi hamvai hazaföldben nyugosznak.

— Lári-fári. Ez a koalíciós kormány újabb stiklije. Kinek kellene itt Rákóczi hamvai? Nekem nem, a sógoromnak se, a János gazdának se kell. Ellenben kell a kormánynak, amely így akarja a népszerűségén ejtett esorbát kiköszörölni.

— Elég lesz a politikából, — mondta Hehs.

— Dehogy elég. Én szeretem szabadon nyilvánítani véleményemet. Bejárom az egész országot és hirdetem minden polgártársamnak, hogy nekünk nem kellene szent hamvak, hanem gyárak kellene, gazdasági fellendülés kell, amit ez a kormány...

— Most már elég legyen, — figyelmeztette Hehs.

— Még nem fejeztem be, még el kell mondanom a kormány büneit, — pattogott a politikus-ügynök.

Erre azonban már nem volt ideje, mert Hehs látva az ügynök részéről megnyilvánuló végtelenül bántó cinizmust, kiutasította irodájából. A politikus utazó felszedte a sátorfáját és elvonult.

A napokban két kereskedelmi utazó jelent meg Hehsnél s beszélgetés közben szóba hozták Zebegényi Hugót.

Hehs állítólag ezt mondta:

— Az egy becsületes ember. Aki úgy beszél Rákóczi körül és a kormányról, azt nem tartom becsületes embernek.

A két ügynök úgy látszik fontosnak tartotta a Hehs állítólagos kijelentését visszamondani Zebegényi kartársnak. Az pedig szaladt az ügyvédhez és becsületsértés miatt följelentette a gyógyszerészt.

KÖNYV

Milán király szerelmeiről.

Egy asszony merénylete.

A nemzetközi könyvpiacnak rég nem volt akkora szenzációja, mint *Georgievics Vladan* dr. volt szerb miniszterelnöknek Lipcsében tegnap megjelent könyve, a *Golgota*.

A „Golgota” Milán szerb királynak rózsákkal és tövisekkel egyaránt kirakott élet-utja, szerelmeinek és gyötrődéseinek története.

A Golgota tulajdonképpen hősnője *Jevremovics* ezredes özvegye, kinek férjét Milán agyonlövötte. Az özvegy merényletet akar elkövetni Milán ellen. Milán mosolyogva fegyverzi le a szép asszonyt és — a szeretőjévé teszi.

Ez a női alak nem költött személy, valódi neve *Jerkovits* asszony volt. Férjét tényleg agyonlövötte Milán és az asszony szeretője is lett Milánnak. Szerbiában ennek az asszonynak történetére ma is ökölbe szorul az emberek keze és gyűlölettel gondolnak Milánra, a Nyugat vidám gavallérjára, ki otthon zsarnok, élvágyó, erőszakos és sötétlelkű volt.

Ez egykori szerb miniszterelnök jól ismeri a konak belsejét, a konak történeteit: ezt tudja Szerbiában. Még meg sem jelent a könyv, Szerbiából már is kitiltották.

A Golgota vége: Milán lemondása. Nem bírja ki az ország belső rothadását, Oroszország erőszakos beavatkozását: lemond a fia javára. Sándor folytatja az utat a Golgota felé, tövisek között, neki már nem igen nyílnak rózsák.

A „Polgár” jelentése alapján itt közöljük a könyv legérdekesebb részét, azt a jelenetet, amely Milán és szeretője között lejátszódik.

A király fogadó-napja. A jelentkezők között van *Jevremovics* ezredesnek, kit Milán agyonlövöztetett, özvegye. Milán tudja, hogy az özvegy Oroszország kéme, ki le akarja szurni őt.

A király szárnysegédének parancsot adott, hogy vezesse be *Jevremovics* asszonyt, de ő maga maradjon a váróteremben. A király fölállt íróasztala mellől. Apró, remekműű revolverét az asztalról fölvette és zsebébe rejtette.

— Nos, — mondá magában — c'est la grande scène à faire! Meglátjuk, dráma lesz-e vagy csak melodráma?

A szárnyajtok fölárultak és belépett azon egy mély gyászba öltözött asszony. Becsukódott ismét az ajtó, de nem egészen. A király észrevette, hogy a résen keresztül szárnysegéde leselkedik.

— Hm, — mormogta — kombinált támadás készül?

Azután más gondolata támadt:

— Csak nem bolond a pétervári kuria mindkét kártyáját egyszerre kijátszani?

A gyönyörű természetű asszony pillanatig állva maradt az ajtóban. Fátolyát hátravette és a király gyönyörködve nézte a csodaszép arcot, milyen most lázas izgatottság pirja ült. Kezében összehajtott papirtekercset tartott.

— A papiros között van a tör, — volt a király gondolata, de azért a leghidegebb nyugalommal szól az asszonyhoz:

— Megértem asszonyom, az ön szörnyű fájdalmát, amely önt lesújtja most és minden lehetőleg megteszek, hogy fájdalmát enyhítsen. Lépjen közelebb és adja át kérvényét.

Az asszony feléje lépett. A jobbával előrántotta a tört papirtekercsből és teljes erővel a király felé sújtott. A csapás elegendő erős lett volna, hogy a szívet átszurja. A csapás pillanatában az asszony ajakát a düh elfojtott kiáltása hagyta el:

— Atkozott, halj meg!

A királynak azonban volt ideje, mosolygó arccal, jobb kezével félreütni a csapásra emelt kart és a következő percben a tör az íróasztalán hevert.

A csodálkozás hangján szólalt meg a király:

— Végre egy királyi teremtés és nem női baba!

Ebben a pillanatban berohant az adjutáns, fölemelt karddal. A király, ki baljával az összerogyni készülő asszonyt átkarolta, jobbkezevel elővette a revolvert, lesújtó pillantást vetett az adjutánra s kommandírozott:

— Őrnagy Lekics! Allj! Kardot hüvelybel Midőn a kommandó teljesítve lett, a király kemény hangon szólt az őrnagynak:

— Eszénél van ön őrnagy, kardot húzni egy asszony ellen? Nekem nem kell olyan szárnysegéd, ki az ajtóban hallgatózik. Szolgálatát adja át a napos-tisztnek, kardját tegye le. Husz nap garnizon-fogság. Mars!

Mint egy megvert kutya, ment ki a szobából az őrnagy. A király az egész testében remegő asszonyt egy karos-székhez vezette, kezét elboacsajtotta és szelid hangon beszélt hozzá:

— Legyen nyugodt, asszonyom. Ez az ember ismer engem eléggé ahhoz, hogy egy szót ne beszéljen az itt törtétekről. De hogy ne higgye, hogy e fogságbüntetés az én zsarnoki szenvedélyem bizonyítéka, ime, itt vannak az okmányok, melyeket a sors véletlenül kezemre játszott.

A király megmutatta a jelentést, mely figyelmezteti a királyt, hogy a szárnysegéd és *Jevremovics* asszony Oroszország megbízásából merényletre készül ellene.

Az asszony elsápadt, elalélni látszott.

— Elvesztünk, — mormolta.

— A másik — talán igen! Talán.

A király most bebizonyítja az asszonynak, hogy férje is összeesküvő volt, ki megérdemelte a halálos büntetést. Beszél az orosz politika botorságáról. Az asszony szörnyű felindulásban zokog. A király hozzá lépett, kezét fejére tette:

— Sird ki magadat, gyermek. Nagy csapás ért, de nem te vagy a legnyomorultabb szenvedő. Ezt én jobban tudom.

— Nem, uram, királyom, nagyobb szenvedést én elképzelni sem tudok.

A király elgondolkozva állott. Hallgatott, majd halk, csendes hangon beszélni kezdett:

— Hallgasson ide, asszonyom. Én beszélni fogok önnek nagyobb szenvedésről, mint az öné. Volt egyszer egy kis herceg. Apja korán meghalt. Anyja, a szép, szeretni vágyó nő, hamar elfeledte a férjét, — hallja, asszonyom, fejedelmi családról beszélek — szerelmével hamar más férfit boldogított s a kicsi herceg ügynök lett fel az udvari cselédek gyermekei között. De ha látta e kicsi herceg, hogy pajtásait, a cselédgyermekeket, karjaiba vonja az édes anyjuk, csókkal halmozza el — cserélt volna szívesen velük. Őt nem csókolta soha szülői ajak — őt nem ölelte szülői kar. Sirt csöndesen, néma éjjeleken, szegény kicsi herceg! Egyetlen ember, kit szeretett, nagybátyja volt, Moravia fejedelme. Egyetlen ember, kit életében igazán szeretett. Es ezt az embert gyilkosok ölték meg. Nagybátyja halála után a kicsi herceg jutott a trónra, tizenégy éves korában. Szegény kicsi gyermek! Hízogók és gyilkosok vették körül. Egyik merénylet követte a másikat élete ellen, vadászatot rendeztek életére ambiciózus ellenségei. Szegény gyermek így kiáltott föl: „Mit vétettem én az emberek ellen? Nem volt anyám, nem éreztem soha az anyai szív szeretetét, gyilkosok követik lépteimet — mit vétettem én?”

Az asszony zokogva hajtotta le fejét. A király folytatta:

— A szerencsétlen kis herceg én voltam, asszonyom. Örömtelen ifjúság után értem el a nagykorúsítást, midőn annyi merénylet után a régensektől átvettem a kormányzást. Tizen-nyolc éves voltam, tizenkilenc éves korban szörnyű teher e súlyos korona. Jó uralkodó akartam lenni. Ebben az időben találkoztam egy fiatal özvegygyel, szellemes uri asszonynyal, a társaság kedveltje volt, ki semmit sem akart tőlem és ő mindent adott: testét, lelkét, szellemét! Es mi történt? „Mesalliance készült!” — riadtak meg udvaromban, széttépték a boldog szerelem finoman szőtt hálóját, elűzték elől, igazi szerelmemet, ki nemsokára idegenben halt meg. Es én, a fejedelem, nem tehettem semmit udvarom ellen.

— Fiatalos örökség, a sebek begyógyulnak, — mondják. — Teneked tekintettel kell lenned az állam iránt. Találsz méltó párt, nem egyet, százat, kik nemcsak szerelmedet, de a trónt is akarják... és kerestek nekem fiatal, virágzó leánytettet. Hallja-e, asszonyom? ... Enyém volt a legszebb asszonyi test. Egy gyermekünk született. Ez a nő így szól azután hozzám: „Megtettem kötelességemet az ország és férjem iránt. Most már nincs más kötelességem, mint szépségemet megtartani!”

— Eh, hagyjuk, asszonyom, nincs rettentesebb szerencsétlenség, mint egy olyan nő, ki nem tudja férjét szeretni!

— Szegény, szegény fejedelem! — sóhajtott föl Jevremovics asszony.

A király, miután elmondta szerencsétlen házassága keserveit, így folytatta:

— Midőn ön tört emelt reám, így kiáltottam föl: Ez királyi teremtés! Ha halmom kellene, az ön kezétől szeretnék meghalni!

A király fölnyitotta mellényét. Az alatt páncél-ing volt. Azt is fölgombolta:

— Tessék, asszonyom! Szurjon le!

Az asszony fölgrótt, odavetette magát a férfi karjaiba és ajkaik egy örületes szerelmi csókban egyesültek!

Elkártyázott ezresek.

Ferbli a kassza-tündér trónusán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 20.

Amit itt megírunk, hamisítatlan aradi éjszakai történet. Ha csak néhány száz korona elpocsékolásáról volna szó, akkor mosolyogni is lehetne az eset fölött. Amde arról van szó, hogy egy fiatal aradmegyei földbirtokos, akinek Csanád megyében is van nagy kiterjedésű gazdagsága s aki az év legnagyobb részét Aradon tölti, a napokban állítólag huszezer koronát vesztett kártyán olyan társaságban, amelynek tagjainál összesen se lehetett száz korona.

A szóban lévő földbirtokos az utóbbi hetekben vett föl a birtokára nagyobb összeget és a testvérbátyjával mulatni kezdett a sok pénz birtokában. Éjfél után bevetődött a két testvér egy aradi éjjeli kávéházba. A fiatalabbik, akinél a sok pénz volt, udvarolni kezdett a kassza-tündérnek, a trónus márványlapjára támaszkodva.

Nemsokára ott termett egy obszúr éjjeli alak, aki kártyázásból él. Ez ismerte a földbirtokost, tudta, hogy kissé jókedvű állapotban könnyedén bánik a pénzzel.

— Nagyságos ur, — mondta — emeljünk el husz koronát.

A földbirtokosnak tetszett az ötlet és a kasszírónó asztalához kártyát hozatott. Az első husz koronát a kétes alak nyerte meg. Ez izgatta a fiatal földesurat és tovább játszott. Az idegen azt indítványozta, hogy nyitja ferblit játszanak. A pénzes ember ebbe is belement és a kasszánaál állva ferblizni kezdett. Ott alig fél óra alatt talán négy ezer koronát vesztett. Már ekkor a kártyaspieler társai is odagyülekeztek a játékos köré és azt tanácsolták, hogy folytassák a játékot hármában. A folyton konyakozó földbirtokos ezt is akceptálta és most már gyorsabban ment tőle a pénz. Talán másfélóra alatt huszezer korona vándorolt át tőle a partnereire. A birtokos ekkor kijelentette:

— Játsszanék még, mert tudom, hogy viszsza nyerem amit vesztettem, de nincs már nálam több pénz.

— Nem baj az, — mondta a társaság egyik tagja — majd játszunk hozomra.

És tovább kártyáztak. A gazdag fiu még mindig vesztett. A játék végén arra kérték a partnerei, hogy a hozom-veszteséget — talán 400 korona volt — váltóval egyenlítse ki. A jó fiu ezt is megtette, de a kávéház tulajdonosa

nyomban megsemmisítette a váltót. Ez állítólag néhány nap előtt történt. A fiatal földbirtokost azóta nem látták Aradon.

A megmentett milliomos.

Elhárított rablógyilkosság.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, április 20.

Egy elkeseredett, munkanélküli budapesti szobafestő segéd, Kallós Ferenc február első napjaiban rábeszélte Horváth Béla nevű ismerősét, hogy rabolják ki Müller Vilmos 78 éves budapesti többszörös háztulajdonost és milliomot. Mindent megbeszéltek apróra, elkészültek arra az esetre is, ha ellenállásra találának és megállapodtak abban, hogy február 5-én reggel fél hatkor hajtják végre a tervet. Horváth Béla azonban megriadt az esetleges gyilkosságtól és a rablást megelőző napon elment a rendőrségre, ahol leleplezte társa bűnös szándékát. A főkapitányságon azt az utasítást adták Horváthnak, hogy szinleg menjen bele mindenbe, találkozzék a megbeszélte időben Kallóssal és lopódznak be az áldozatul kiszemelt ember lakására. Így is történt. A Bajza-utcában találkoztak, a hátsó lépcsőn felmentek Müller házának harmadik emeletére, onnan lementek az első emeletre. Utközben Kallós álszakált ragasztott. Beszöngtetek a lakásba amikor az inas ajtót nyitott, rávetették magukat, abban a pillanatban azonban előugrottak a detektívek és Kallóst lefogták. Elesre fent kést és zsineget találtak Kallósnál, aki különben teljes beismerésben volt. Az ügyesség rablás címén emelt vádat Kallós ellen, aki fölött ma ítélkezett a budapesti esküdtbírószék.

A vádlott az általános kérdések után elmondja a meghiusult rablás előzményeit.

— A Sziv-utcában találkoztam Horváthtal — mondja a vádlott — akivel régebb idő óta feszült viszonyban voltam. Megkérdezte, hogy haragszom-e még? Miután biztosítottam arról, hogy nem haragszom, elmentünk egy moziba, ahol elpanaszoltam, hogy november óta munkanélküli vagyok. Horváth akkor azt tanácsolta, hogy menjünk el Müllerhez kölcsönt kérni.

— Ismerte Müllert régebben?

— Igen, dolgoztam nála. A Kerepesi-tetőn találkoztam vele. Egyik rokonának a sirját nézegette. Láttam, hogy a sir rácásáról lekopott a festék, megszólítottam hát és azt az ajánlatot tettem, hogy megfestem a rácsozatot.

— Azóta volt nála?

— Igen. Ötven korona kölcsönt kértem tőle. Adott azzal a kikötéssel, hogy majd ledolgozom.

— Horváthtal mikor történt ez a találkozás?

— Február 4-ikén.

— Mikorra tüzték ki a látogatást?

— Másnapra. Délután négy órára.

— Ki akart kölcsönt kérni, ön vagy Horváth?

— Horváth.

— Horváth is ismerte Müllert?

— Nem.

— Hát, hogy akart ő kölcsönt kérni, mikor csak önt ismerte Müller?

— Munkanélküli, elkeseredett ember mindenre képes.

— Ön volt elkeseredve, nem Horváth.

Elmondja azután a vádlott, hogy hat órában állapodtak meg, bár korainak tartotta ezt az időt.

— Előbb azonban pálinkát ittak, — mondja a bíró, — hogy bátorságot szedjenek magukba. Hol ragasztotta föl az álszakált?

— A harmadik emeleten.

— Mi szükség volt az álszakálra a kölcsönkéréshez?

— Nem akartam, hogy Müller fölismerjen.

A vádlott után, aki folytonosan ellenmondásba kerül önmagával, Müller Vilmost hallgatta ki az esküdtbírószék. Elmondja a temetői találkozást, egyébként nem lényeges a valómása. Mikor az öreg ur megjelent a tárgyalóteremben, a vádlott sirva fakadt és a kihallgatás egész ideje alatt megtörtén könnyezett.

Az esküdtzék marasztaló verdiktje alapján a bíróság a vádlottat 2 évi fegyházra ítélte.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Erdészleány, operett. Zilahyné-Singhoffer Vilma vendégfelleptével. (C bérlet.)

Csütörtök: Dollárkirálynő, operett. Zilahyné-Singhoffer Vilma vendégfelleptével. (A bérlet.)

Péntek: Tatarjárás, operett. Zilahyné-Singhoffer Vilma vendégfelleptével. (B bérlet.)

Szombat: Vöröstalár, színmű. Hegyesi Mari vendégfelleptével. (C bérlet.)

Vasárnap: Dulután: Félhelyárakkal: Gül Baba, operett. Este: Rendes helyárakkal: Lovoodi árva, dráma. Hegyesi Mari vendégfelleptével. (A bérlet.)

Hétfő: Ördög, vígjáték. Zilany Gyula vendégfelleptével.

* **Táncos huszárok.** Szinte páratlannak mondhatjuk a Táncos huszárok sikerét, melynek mai hetedik előadását is telt ház előtt tartották meg. Aradon régen, a vidék más városaiban pedig nem volt arra precedens, hogy egy operettet hétszer egymás után mindig fokozódó érdeklődés mellett adjanak elő. Ezt a nagy sikert egészében Komlóssy Emma fenomenális művészete, végtelen bájosága és nagyszerű éneke eredményezte. A Táncos huszárok valóságos üdvöskéjének bizonyult Komlóssy Emma, aki ma bucsuzásakor pajzán jó kedvvel, elragadó kedvességgel adta Thea szerepét. A közönség szüntelen óvációkban részesítette a kiváló művésznőt. A nagysikerű előadást végignézte Festetich Andor gróf színészeti főfelügyelő is, aki nagy elragadtatással nyilatkozott a Táncos huszárok aradi előadásáról, különösen dicsérve Komlóssyt, Sz. Rontay Boriskát és Leövey Leót. H. G.

* **Zilahyné az Erdészleányban.** Ma délután érkezett Aradra Zilahyné-Singhoffer Vilma, a debreceni színház kiváló primadonnája. Az aradi közönség régi kedvence holnap lép fel először az Erdészleány címszerepében, amely egyik legjobb alakítása. Zilahyné még két este, csütörtökön és pénteken lép fel két legjobb szerepében.

* **A föld.** A színház drámai személyzete nagy ambícióval készül Kemechey László és Malonyai Dezső nagysikerű színművére, *A földre*, amelynek premierje a jövő héten lesz.

* **Az Akadémia, mint a tudományos társulatok segélyezője.** Budapestről jelentik: A Magyar Tudományos Akadémia ujonnan a következő szakaszt vette föl az ügyrendjébe: „Tudományos társulatok segélyezését, az osztály javaslatára és az összes ülés ajánlatára, csakis az igazgató-tanács szavazhatja meg.”

* **Aradmegyei színészet.** Bokor Károly vándorszíntársulata vasárnap bucsuzott Simándról, ahol a nagyvendéglőben tartotta előadásait. A színtársulatnak mintegy husz tagja bucsuzott a Tatarjárásban. Ugy a derék igazgató, mint társulata megérdemelték a pártfogást a nemzeti-ség lakta vidéken.

* **Az erdészleány szerdai előadásán** Minka szerepét Zalay Margit helyett H. Fekete Aranka fogja énekelni.

* **Uj műsor az Urániában.** Szerdán kerül bemutatásra az Uránia-színház új műsora, melyen egy pár olyan érdekesség szerepel, melyek szenzációs jellegűek annak az Uránia előadásainak. Többek között szerepel Xauroff Leonnak, a fiatal francia írógárda egyik kiválóságának, Az iskolatársak című színműve. A darab érdekességét növeli, hogy a Rejane- és Odeon-színház művészei szerepelnek a darabban. A természet után készült mozgófényképek sorában az Eszak Velenéje című kép vezet, mely pazar szépségeiben mutatja be Norvégiát. Két az életből merített dráma nagy szórakozására lesz a közönségnek és a derűtségre négy pompás bohózat gondoskedik. Akik figyelemmel kísérik az Uránia műsorait, meglepetéssel láthatják, hogy Franciaország legnevesebb írói gondoskodnak arról, hogy irodalmi értékű színművekkel lássák el a kinematográfot és ezeket a darabokat a legkiválóbb művészek játsszák el tökéletes művészetekkel. Az Uránia rendre bemutatja ezeket a diadalmas képeket, melyek közül most Xauroff színműve van soron.

Amiről beszélnek.

*
Családi idill.

Az aradi román társadalom egy előkelő tagja jelent meg a város egyik nagyhirű ügyvédjénél, hogy tőle kényes családi ügyben kérjen jogi tanácsot.

— Magam is ismerem annyira-amennyire a büntetőtörvénykönyvet, — mondotta, de nem ismerem jól az — életet. Azért tehát mondja meg az ügyvéd ur, megtegyem-e a bűnügyi feljelentést a — tulajdon leányom ellen.

A hatalmas termetű Térfi arcán sűrű könnyek folytak végig és a zokogástól megremegő hangon beszélte el az ügyvédnek azt a nem mindennapi esetet, mely őt már-már arra készítette, hogy egyetlen gyermekét a büntető bíróság elé állítsa.

— A legjobb és legszebb családi életet éltem egész az utóbbi hetekig. Jövedelmem olyan, hogy feleségem és egyetlen leánygyermekem kényelemben, megelégedettségben élhettek. Magam takarékos ember vagyok, nem pazarlom a pénzt, de családomtól nem vontam meg semmit. Sokat kell dolgoznom, a nap legnagyobb részét távol töltöm otthonomtól és gyakran megesisik az is, hogy hivatásomból kifolyólag elutazom Aradról és azért kettőzött figyelemmel voltam irántuk. Meg volt minden, amit az én társadalmi állásomnak megfelelő polgári család megkívánhat. Tavaly nyáron azonban a feleségem fürdőre akar utazni, hogy leányát egy kissé a világgal is megismertesse. Én ezt elleneztem, mert erre a passzióra már nem igen télt volna.

Az asszony nehezen és zajos családi jelenetek után ugyan, de megnyugodott. El is feledtem az incidenst és a feleségem sem beszélt róla egész április hónap elejéig. Ekkor történt, hogy egy hosszabb szemleutamról tértem haza és a házamban két varrónót találtam egy kisebb üzletre való selyem és divatos szövetek közepette. Szabtak, varrtak, serényen dolgoztak, szóval láttam, hogy itt nagyarányú toalett gyártás folyik.

— Ki a menyasszony, hogy oly sürgősen készül a keletgye? — kérdeztem ártatlan hangon.

— Senkisem menyasszony, — felelte a feleségem, de utazásra készülünk én és a leányunk. Fürdőre megyünk s azért készülnek a ruhák.

— Talán erről nekem is kellene tudnom, mert hát a költségeit csak én fedezem és erre hajlandó nem vagyok most sem, épen úgy, mint tavaly nem voltam.

Sírás, rivás és újból családi jelenetek következtek. A varrónók elmaradtak. Két nap múlva újból elutaztam s mikor öt nap múlva megjöttem, látom, hogy mégis elkészültek az új toalettok. Egy Andrassy-téri ékszerész, akihez az órámot vittem el javítás céljából, azt kérdezte tőlem, hogy tesszik az a gyűrű, melyet a leányom vásárolt nála. Ez szegőt ütött a fejembe. Az én tudtom és megkérdezésem nélkül olyas valami történik a házamban, a mihez első sorban nekem van közöm. A pénzt csak nekem kell előteremtenem és láttam, hogy családom örült költsége tönkre tesz.

Méltó felháborodásomban rettentő szemrehányásokkal illettem uőmet, a ki azzal a mindent megmagyarázó kijelentéssel taszított a megsemmisülésbe, hogy nem kér tőlem pénzt, kifizeti a sajátjából mindazt, amit vásárolt. Iszonyu gyanu szállott meg.

Detektívvé változtam. Megtudtam, hogy a leányomnak egy gazdag aradi fiatalember udvarol. Azt hittem, hogy most már bizonyosat tudok. Rohantam haza és a legdurvább módon vontam felelősségre a leányt. Ez hallgatott és én hallgatásait beismerésnek vettem. Megvertem, és kiutasítottam házamból. Éppen a kellő pillanatban érkezett haza az anyja. Megtudva, hogy mi tör-

tént, elém állott és miként a tüzhányóból, tört ki belőle a szóáradat, mely azonban levette a hályogot szememről. Szemembe vágta, hogy megcsalt hónapok óta és ezt az én fukarságomnak köszönhetem. Pénzt teremtett, mert a leányával fürdőre akar utazni. Én nem adtam, hát szerzett, ahogy tudott. Örültté tett ez a vallomás. Magamról megfelodkozva rohantam a romlott nőre, földre tepertem és fojtogatni kezdtem.

Egyszerre csak vér borította el a fejem. A leány anyja védelmére kelt és a keze ügyébe esett vizes palackkal bevverte fejemet. Eszméletlenül terültem el, mert súlyos sebet ütött a palack. Ágyba kerültem és husz napnál tovább fekédtam. Orvosi láttelelet vettem. És most azt kérdom ügyvéd urtól, megtegyem-e a tulajdon leányom ellen a felmenő rokonon elkövetett súlyos testi sértés miatt a feljelentést.

Az ügyvéd tanácsára a feljelentés nem történt meg.

HIREK.

Külföldi tudósok Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 20

A talajviszony kutatók kongresszusának tagjai programszerűen ma délután megérkeztek Aradra, hogy itt töltsék az éjszakát. Virágh Lajos főmérnök eléjük utazott Mezőhegyesre, ahol az időt az állami birtok megtekintésével és a nagy magyar Alföld talajviszonyainak tanulmányozásával töltötték el. A délután négy órakor érkező vonatonál Lócs Rezső tanácsnok fogadta a vendégeket, akik Lóczy Lajos dr. földtani intézeti igazgató vezetésével utazzák be az Alföldet.

A fogadtatás után autobuszra ültek és a Szabadság-térre hajtottak, ahol a vértanuk szobrát tekintették meg, vezetőik magyarázatai mellett. Innen a várba és az Eötvös-utcai hid balparti hidfőjének megtekintésére indultak el. A hidfőnél vizsgálat alá vették a kitermelt és már szakszerűen csoportosított agyagföldet, majd átjöttek a jobbparti hidfőhöz és itt Lóczy Lajos dr. tartott körülbelül egy órás előadást a védőtöltés földjéről. A Shone-esatornamű ejetor állomásának megtekintése következett sorra, majd a göztéglagyár telepét látogatták meg. Innen a Központi-szállóba tértek meg, ahol a város banketot adott tiszteletükre, melynek folyamán több felköszöntőt mondtak el.

Holnap reggel az Aesev. vasutján Világosra és Pankotára utazik a társaság, onnan a hegyaljai motoros vasutal Gyorokra rándulnak át. Délután fél ötkor érkeznek Aradra, ahol az ereklye muzeumot látogatják meg. Csütörtökön a kisjenői főhercegi uradalom vendégei lesznek.

Az itt tartózkodó tudósok névsora a következő:

Prof. Karl Björlykke Christiania (Aas.) Emszt Kálmán Budapest, Prof. Konstantin Dimitrievitsch Glinka Novaja-Alexandria, Gull Vilmos Budapest, Hofrat Prof. K. Gorjanovics-Kramberger dr. Zágráb, Inkey Béla P.-Taródbáza, Kormos Tivadar dr. Budapest, Privatdozent dr. Franz Kossmat Wien, Werner Koehne dr. München, Liffa Aurél dr. Budapest, prof. Lóczy Lajos dr. Budapest, László Gábor dr. Budapest, prof. Edmund Leplae dr. Louvain, Maros Imre Budapest, prof. dr. Ludovic Mrazec Bucuresti, prof. Slawomir de Miklaszewsky Varsovie, prof. Kazimierz Miczynski dr. Dublany, prof. Nuricsán József dr. Magyaróvár, prof. Konrad Oebbeke dr. München, prof. Emil Rammann dr. München, prof. Rázsó Imre Magyaróvár, Franz Schuchi dr. Berlin, prof. Széll László dr. Debrecen, Szontag Tamás dr. Budapest, Timkó Imre Budapest, Treitz Péter Budapest, Geh. Rat. prof. dr. Felix Wahnschaffe Berlin, prof. dr. Sigmund Elek Budapest, Gyárfás József Békés-Gyula.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 21-én az időjárás: enyhe, elvélve csapadék, zivatarok.

— Aradi katonatisztek nyugdíjazása és kinttetése. A hivatalos lap mai száma közli: A király elrendelte, hogy Winkler János 33. sz. gyalogezredbeli alezredes, a saját kérelmére megejtett felülvizsgálat eredményéhez képest mint csapatszolgálatra a hadseregben alkalmatlan, helyi szolgálatokra alkalmas, mozgósítás esetére ez utóbbiakra való előjegyzése mellett, a nyugállományba átvétessék, és neki ez alkalomból a katonai érdemkeresztet adományozta; — elrendelte továbbá a felség, hogy Palik Oszkár helyi alkalmazásbeli alezredes, aradi térparancsnok, a saját kérelmére megejtett felülvizsgálat eredményéhez képest mint rokkant, fegyveres szolgálatra a népfelkelésnél sem alkalmas, a nyugállományba átvétessék és megparancsolta, hogy neki ez alkalomból a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék. — Winkler Rezső aradi, 33. gyalogezredbeli századosnak kitűnő szolgálata elismerésül a király legfelső megelégedését tudtul adatta.

— A Westinghouse-gyár telepengedélye. Megirtuk, hogy a múlt héten tartotta meg a főkapitány elnöklésével egy vegyes bizottság a telepengedélyezési tárgyalást és javaslatba hozták, hogy a törvényhatóság adjon engedélyt az üzemre. Mandl Vilmos dr. ma délután felebbezést adott be az elsőfoku iparhatóságnál amiatt, hogy a társaságot nem kötelezi a város a kutfuráshoz vízjogi hatósági engedély kérésére. A felebbező ezt azért tartja szükségesnek, mert a városi vízművek vizét esetleg a kut úgy mennyiségileg, mint minőségileg befolyásolhatja.

— A kétegyházi adóügyi jegyző hivatalvesztése. Szilágyi Pál kétegyházi adóügyi jegyzőt a vármegye alispánja hivatali szabálytalanságok miatt hivatalvesztésre ítélte. A közigazgatási bizottság másodfokban 300 korona pénzbüntetéssel sújtotta s hivatalába visszahelyezte. Szilágyi Pál azonban hivatalát elfoglalni vonakodott azért, mert állítólag az ő ügyköre nincs helyesen megállapítva. Lukács Endre főszolgabíró hivatali engedetlensége miatt Szilágyi Pált újból felfüggesztette. A közigazgatási bizottságnak másodfoku határozata ellen egy Szilágyi Pál, mint Megele Béla és társai kétegyházi lakosok — utóbbiak a büntetés súlyosbitása végett — felebbezéssel éltek a belügyminiszterhez. A belügyminiszter döntése most érkezett le. A közigazgatási bizottságnak másodfoku határozatát megváltoztatta és Szilágyi Pált hivatalvesztésre ítélte a miniszter. Az indokolás mindössze annyit mond, hogy Szilágyi Pál oly súlyos hivatali szabálytalanságokat követett el, amelyek miatt hivatalvesztést kellett kimondani.

— Szerényi Bukarestben. Bécsi távirat jelenti: Szerényi József államtitkár szerdán visszatér Budapestre és csütörtökön délután Bukarestbe utazik, ahol pénteken aláírja a román kereskedelmi szerződést.

— Házasság. Pásztor Sándor, a budapesti bank részvénytársaság tisztviselője ma délelőtt kötött házasságot Vertán Boriskával, özv. Vertán Csabáné leányával Szondy anyakönyvvezető előtt. Tanúk voltak: Vertán Etele földbirtokos Battonyáról és Szöllösi István tanítóképző tanár. Az egyházi esküvő a Minoriták templomában folyt le.

— Széchenyi László és felesége Amerikában. Newyorki távirat jelenti: Széchenyi László gróf és neje, Wanderbilt Gladysz Amerikába utaztak. A juniust és juliust New-Portban és Sartogában töltik és augusztus elején visszautaznak Európába. A grófi párt egy inas és egy komorna kíséri. Gyermeük a gróf anyjánál marad Örmezőn.

— **Épülhet a Laendler gyár.** Az építészeti bizottság ma délután tartott ülésén vizsgálta felül az *Urmánczy János* által benyújtott építkezési terveket és azt javasolja, hogy a tanács adjon engedélyt a fűrészfű építésére.

— **Eljegyzés.** Hirsch Antal Arad, Engel Mariska Budapest jegyesek. (Minden további értesítés helyett.) 1650

— **Kell Manó cég ajánlja hirneves ke-lengyeharistryait és ruhadisiz remekeit, Telefon szám 673.** 131

— **Halálozás.** Rezei Silvius volt békésvármegyei kir. tanfelügyelő Facseten tegnap meghalt. Rezeit 1896-ban nevezték ki Békésmegyei kir. tanfelügyelőjévé. Előbb a magyarszéki kerületnek volt országgyűlési képviselője és mint gör. kat. papot a lugosi kat. püspökségre is javaslatba hozták, azonban a római szentszék nem járult hozzá kinevezéséhez. Három év óta volt nyugalomban és azóta Facseten nővérénél lakott.

— **Költők civódása.** Amióta *A Holnap* című verskötetben a legifjabb magyar költőnemzedék kivonult a közönség elé, az idősebb versírók folytonosan élcelődnek róluk. Különösen Szabolcska Mihály, a temesvári költőpap gunyolja a modern verselőket, akiknek vezetője, *Ady* Endre, husvétkor visszavágott Szabolcskának. Az Erdélyi Irodalmi Kör ez alkalomból tüntetni készül Szabolcska mellett. Szabolcska ez ügyben az *Ellenzék* című kolozsvári lap szerkesztőjének a következő kedélyes levelet írta:

„Kedves Barátom! Míg én nem minden öröm és meglepődés nélkül élvezem itt magamban a fiatal óriások haragját és kitérőseit: — ti, ugy látom az Ellenzék-ből, — komolyan akarjátok venni ezt a haragot. Nagy kár lenne. Lám, míg én is komolyan munkáltam a megtérésüket: csak elbizakodtak rajta, hogy ime, foglalkoznak velük! Most, hogy mulatok rajtuk a magam módja szerint: éktelen dühbe jöttek. Ez jó jel. S mentül jobban haragszanak, annál jobb. Elvégre egy beteges irodalmi eltévelyedéssel állunk szemben, a melyre Madách szavait kell alkalmaznunk: „Nézd komédiának s legott mulattatni fog...” Nesztek inkább egy szerény, hü veretű új fajta szerzeményem.

A levélhez mellékelt Holnap-os imitáció ez:

A Halál vidám szekeren.

(A Holnap és Holnapután költői nyomán.)
Írta: Szabolcska Mihály.

Ahol én járok, minden szomorú.
Szomorú az út, szomorú a Táj.
Szomorú, szomorú, szomorú;
Szomorú Ut és szomorú Táj...
Szomorú, minden szomorú!

Szomorú napsugár csepeg rám.
Szomorú Nap és szomorú Hold.
Valamelyik ósapám Lelke
Éppen ily szomorú volt,
Azért szomorú a Nap és Hold!...

Szomorú Bánat, szomorú Kedy,
Szomorú, nagy bus szomorúság.
Turáni szomorú Merészség
Nyugati merész szomorúság
Azóta szomoruk itt a Rózsák:

Szomoruk, szomoruk, szomoruk...
Szomorú Bánat, szomorú Jókedy,
Szomorú, minden szomorú!

— **Meggyilkolt csecsemő.** Ma délelőtt tíz órakor a rendőrséget az élővizetartó partján, az ótemető környékén egy újszülöttnak hulláját találta. Egy újságlapba volt csomagolva, a nyaka éles eszközzel át volt vágva. Berecz Ferenc rendőrkapitány és Posgay Lajos dr. jelentek meg a helyszínen és konstataáltak, hogy a gyermek élve jött a világra és csak röviddel a feltalálás előtt ölhettek meg. A nyomozás azonnal megindult. Eddig annyit sikerült megállapítani, hogy a reggeli órákban egy férfi járkált az említett helyen, a kinél csomagot láttak.

— **Az arad-ségai munkás-telep bizottsága** ma szerdán este nyolc órakor fontos értekezletet tart, a rendes helyen.

— **Megszűnt bankok és szövetkezetek.** A Hittel című szaklap igen érdekes kimutatást közöl arról, hogy hány fővárosi bank és szövetkezet szűnt meg alig egy év leforgása alatt. Megszűntek, kis részben más intézetekbe olvadtak a következő Budapesti kis-bankok: Belvárosi bank r. t., Budapesti magyar forgalmi bank r. t., Budapest IV. ker. takarékpénztár r. t., Értékpapír- és letétbank r. t., Ház- és földbirtokosok hitelbankja r. t., Járadekhitelbank r. t., József- és ferencvárosi takarékpénztár r. t., Közgazdasági hitel- és áruforgalmi r. t., Leszámitoló bank és takarékpénztár r. t., Magyar ipar- és árubank r. t., „Mercur” bank- és váltóüzlet r. t., Pestvidéki takarékpénztár r. t., Valuta-bank r. t. E bankok jórésze 1906-ban és 1907-ben alakult és részvénytőkéjük összesen 8.490.400 koronát tett ki. Ugyancsak az utóbbi évben nem kevesebb mint 52 fővárosi hitelszövetkezet volt kénytelen felszámolni. Ennél az 52 hitelszövetkezetnél a legutolsó mérlegek szerint több mint 20 millió korona volt az az összeg, amellyel a tagok váltók és kötelezvények alapján a szövetkezeteknek tartoztak. Ezeknek a tartozásoknak a megfizetése annál terheesebb, mert közismert dolog az, hogy ezek a kis adósok tényleg csak egy hányadát kapták készpénzben kölesön, minthogy a hitelszövetkezeti tartozásoknak nagyobb része mindenféle címeken felszámított adósság, mint részjegytőke, biztosítéki alap stb. Ezeket az összegeket a váltó- vagy kötelezvényadósságba bevonták, azonban most mint adósság szerepel az egész összeg és fizetendő. E krachhal szemben az utóbbi évben 12 új törzsbank alakult a fővárosban, amelyek közül azonban négy csak is osztályosjegyek elárúsításával foglalkozik.

— **Titokzatos csontvázak.** Az esztergom-megyei Szentgyörgymezőn, egy ház építésekor a munkások a földben emberi csontvázra akadtak, a mely mintegy 60 éve lehet eltemetve. Az a különös helyzet, ahogy a csontvázat találták, azt a következtetést adja, hogy valami titokzatos büntetnek a tanujelei kerültek most napfényre. A csontváz ugyanis teljesen álló helyzetben volt eltemetve, úgy, hogy a koponya csak mintegy félméternyire feküdt a föld alatt. A rendőrség nyomozást indított a titokzatos lelet ügyében.

— **Katonaszabadító szolgabíró.** Békéscsabáról írják: *Jeszenszky Elek* tb. főszolgabíró ellen fegyelmi eljárást indítottak meg. Az volt ellene a vád, hogy pénzért egy legénynek a katonaságtól való kiszabadítását ígérte meg. *Makula János* szentetornyai lakos néhány hónappal ezelőt azt a följelentést tette, hogy *Jeszenszky Bécsben szolgáló katona fiának kiszabadítását magára vállalta s annak kieszközléseért száz koronát fizetett magának.* A pénzt fölvette már hónapok előtt, de a fia még mindig a császár kenyerét eszi. Ezért fordult a szentetornyai paraszt az alispánhoz. Azt akarta, hogy vagy a fiát, vagy a pénzt adják vissza. A följelentésre *Jeszenszky Elek* dr. főszolgabíró ellen megindult a vizsgálat. A vizsgálat során aztán *Daimel Sándor* dr. főjegyző föl-függesztette állásától, amihez a közigazgatási bizottság is hozzájárult mult havi ülésén. Az ügy tegnap végleges határozathozatal végett a fegyelmi választmány elé került. A választmány ülésén, amelyen *Döry Pál* békésmegyei főispán elnökölt, az előadó ismertette a vádat, a lefolytatott vizsgálat eredményét, amire *Zöldy Géza* dr. megyei főügyész megtette indítványát. A főügyész a vád képviseletében azt proponálta, hogy *Jeszenszky* szolgabírót ezuttal ötszáz korona pénzbüntetésre ítéljék. A fegyelmi választmány hosszas tárgyalás után elfogadta a főügyész indítványát s *Jeszenszky Elek* dr.-t visszahelyezte hivatalába. A büntetés, amelyet ráért, csupán ötszáz korona volt s ezt a fizetéséből fogják levonni.

— **Öngyilkos tanársegéd.** Bécsből táviratozák: *Hampel Henrik* 23 éves egyetemi tanársegéd, aki ép most promocio sub auspiciis előtt állott, ma délután laboratóriumában cianká-lival megmérgezte magát. A szerencsétlen ember még halálküzdelmében is pontosan feljegyezte a mérég hatását. Az öngyilkosság okát nem tudják.

— **Tulzsufolt raktár** miatt minden a raktáron levő összes ékszereimet, arany és ezüst, valamint acél különlegességi férfi és női óráimat, láncok, gyűrűk, karperecek, valamint óriási valódi ezüst áru raktáromat u. m. tálcák, kosarak és sok száz más darabok, nemkülönben — elsőrangú nehéz tüzi ezüstölt „Chinai ezüst” áruimat beszerzési áron árusítom. A n. é. közönség szives látogatásáért esd Weinberger Ferenc Arad, Andrassy-tér 20. 1445

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — 1 üveg likör aroma Vojtek és Weisznál. 171

TARKASÁGOK.



(Az új lovag.) Egyik battonyai olvasónk írja ezt a jóízű történetet: Vincze Mihály és neje, battonyai lakosok körülbelül 300,000 kor. értékű vagyonukat a róm. kath. hitközségnek ajándékozták. A nagy jótékonyág elismerésül a király Vincze Mihályt a Ferencz József lovag kereszttel, a pápa pedig Vincénét a „Pro aeclesie et pontifical” renddel tüntette ki. Mind két kitüntetés átadása ünnepélyes mise keretében f. hó 18-án történt. Mise után az öreg lovag dus honoráriumban részesítette a papokat, a piacon csapra üttetett három hordót s hét fogásos bankettre invitálta a város előkelőségét. Mindezek után pedig fogadta a küldöttségeket.

A hitközség küldöttségének szónoka feldicsérte az ünnepeltek érdemeit, mondván többek között:

— Annyi jót tett ez a nemes szívu férfiú, hogy azt kimondani sem lehet!

Az új lovag pedig össze markolt egy csomó ünnepi számlát s azokat felmutatva így kiáltott:

— Dehogyan nem lehet kimondani kérem, itt van irásban. Az eddigi kiadás kétezer korona.



(Nem valószínű.) Nemrég egy suhanc azzal a váddal terhelten állott az egyik bíróság előtt, hogy egy földbirtokosnak négy galambját lelőtte. Ezt a bíróság elég szigorúan bünteti. A panaszos a kijelentéseit igen óvatosan, majdnem féltékenyen tette meg és a védő azt hitte, hogy könnyű szerrel zavarba hozhatja, ellentmondásba keverheti és vádja visszavonására készítheti. Ezt a kérdést intézte tehát hozzá:

— Meg merne rá esküdni, hogy a vádlott puskázta le a galambjait?

— Nem állítottam, hogy ő puskázta le, csak annyit mondtam, hogy őt gyanúsítom vele.

— És mi indította önt arra, hogy épen a vádlottat gyanúsítsa meg?

— Az okoskodásom ez volt: Először is puskával a kezében találtam a suhancot a földemen; másodszor lövést hallottam és láttam, a mint galambjaim a földre estek; harmadszor megtaláltam a négy galambot a tarisznyájában; negyedszer nem gondolhattam azt, hogy galambjaim öngyilkossági szándékkal repültek a puskája elé.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Sulkowszky Ida** hercegnő gondnoksági ügye. *Sulkowszky Ida* hercegnőt, akinek *Tagányi Sándorral* való valópöréről a lapok több ízben írtak, valószínűleg gondnokság alá helyezik. Anyja, *Sulkowszky Józsefné* hercegné, több tekintélyes budapesti elmeorvos véleménye alapján *elmeegógyintézetben helyezte őt el*, mivel úgy életmódja, mint módfeletti tékozlása bebizonnyították gyöngelméjűségét. *Sulkowszky Ida* hercegnő aradi illetőségű s ennélfogva az aradi törvényszéknél indult meg a gondnokság alá helyezési eljárás.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

— Az aradmegyei állami szállótelepek megvizsgálása. Dobokay Lajos földmivelésügyi miniszteri osztálytanácsos Istvánffy Gyula igazgató, egyetemi tanár és Kosinszky Viktor szőlőszeti főfelügyelő kíséretében ma este Aradra érkezett. A bizottság holnap a ménesi, paulisi, barackai és csálai állami szállótelepeket fogja megvizsgálni. Különös figyelemmel lesznek a barackai szállótelepre, ahol a szállóltványok legutóbb rosszul teleltek. Szükség lesz a rossz oltványokat kiválogatni. Az állam harminc szállótelepe között ugyanis az aradmegyei a legnagyobb és a földmivelésügyi minisztérium fokozott figyelemmel gondoskodik róla, nehogy a gazdák, akik innen rekonstruálják szállóikat, ne megfelelő anyagot kapjanak.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad. április 20

Néhány nap óta az időjárás menetében kedvező fordulat állott be.

A kellemes, meleg tavaszi napok — elvétve csapadékkal — beköszöntek.

A gabonaüzlet irányzata a megfelelő idő folytán javult kilátásokra ellanyhult.

A mai piacon elkelt:

200 mm. buza	14:30—00:00
200 mm. tengeri	7:20—0:00
Rozs	9:70—0:00
Zab	8:10—0:00
Arpa	8:00—0:00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, április 20.

Amerika 2-el olcsóbb. Készárú 15 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli záriat	2 órai záriat
Buza áprilisra ...	14.17—14.18	14.14—14.15
Tengeri májusra ...	7.50—7.51	7.51—7.52
Rozs áprilisra ...	10.80—10.81	10.70—10.71
Buza májusra ...	14.92—4.93	13.96—13.97
Zab áprilisra ...	8.85—8.86	8.83—8.84
Buza 1909 októberre ...	11.60—11.61	11.66—11.67
Rozs októberre ...	9.17—9.18	9.23—9.24

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	633.25
Magyar hitelrészvény ...	737.50

IDEGENEK ARADON.

— Április 20. —

Fehér Kereszt szálloda. Belgár Sándor utazó Temesvár. — Deutsch Mór dr. ügyvéd Budapest. — Oblatt Sándor utazó Kossuthfalva. — Schac Bernát Pozsony. — Martos Jenő könyvelő Budapest. — Rosner Odön utazó Kiskunfélegyháza. — Justus Gyula utazó Budapest. — Képes Lajos magánzó Budapest. — Lévai Adolf utazó Budapest. — Lustig S. utazó Bécs. — Gyenge István utazó Budapest. — Engel Mór titkár Gyula. — Löbl Salamon utazó Miskolc. — Tamásy János hivatalnok Gyulafehérvár. — Kant Oszkár utazó Budapest. — Leimdörfer Adolf hivatalnok Budapest. — Edes Antal földbirtokos Tiszkeszi.

Központi szálloda. Hubert Richárd építész Budapest. — Bokor János utazó Budapest. — Ardeleán Kornél dr. és Ardeleán Ezsiás dr. ügyvéd Kiszén. — Székely Zoltán gyógyszerész Csermő. — Giurgia János dr. ügyvéd Alsójava. — Bamjász Henrik kereskedő Budapest. — Kovács Béla gázvállalkozó Somoskés. — Glac Béla tb. főszolgabíró Makó. — Schvarzenberg Jenő utazó Budapest. — Deutsch Samu utazó Budapest. — Klein Lajos utazó Hatvan. — Vajda Béla utazó Budapest. — Ullmann Béla utazó Budapest. — Macchiozó utazó Fiume. — Bogischo Gyula bányamérnök Budapest. — Danneberg Béla utazó Győr. — Feldmann Gyula dr. ügyvédjelölt Buda-

pest. — Rédei Béla kőszénkereskedő Budapest. — Rippner Vilmos utazó Nagyvárad. — Rácz Ferenc utazó Budapest. — Beregi Gizella színésznő Budapest.

Pannónia szálloda. Párai Mihály puskaműves Szászsebes. — Büchler József ker. ügynök Pécs. — Nagy Györgyné gyógyszerésznő Brád. — Goldfinger Jakab utazó Budapest. — Kalmár Sándor utazó Ujarad. — Nátkai János vasuti vendéglős Kiakunhalas. — Gerő Antal magánzó Nagybecskerek. — Kozma Antal dr. ügyvéd Buttyin. — Bienenstock Lipót kereskedő Csermő. — Spitzer Lipót földbirtokos és neje Szemlak. — Frank Róbert dr. orvos Otlaka.

Szoptató anyák

tejük hatását csak nővelik és gazdagítják a SCOTT-féle Emulsió használatával

Kimerültség megszűnik,



Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelmesen venni.

s a csecsemő rózsásabbá, vidámabbá és pajzánabbá válik, mint valaha volt.

Az anyaságnak bármily válságos percében, a 6001

SCOTT-féle Emulsió

erőt kölcsönöz, bátorít s emellett kellemes ízű és könnyen emészthető.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 60 fillér. „Nyáron is legjobb eredménnyel adagolható.” Kapható minden gyógyszertárban

NEMZETI SZINHÁZ.

Szerda, 1909. évi április hó 21-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Zilahyné Singhoffer Vilma felleptével:

Az ereszleány.

Operette 3 felvonásban. Irtá: B. Buchinder. Zenéjét szerzette: G. Jarnó. Fordította: Révész Ferenc. A verseket Országh Bertalan

SZEMÉLYEK:

II. József	Mártonfi R.	Reutern, ovag Szabó L.
Gróf Loeben	Polgar S.	Földessy Faldy K.
Gróf Sternfeld	Ditrói Mór.	Langs. erdész Várnay Jenő.
Josefine	Kun Irén.	Krisztina Zilahyné S.
Othegraven	Benkóné.	Walzer Péter Leóv. Leo.
Gróf Kolonitzki	Kertész D.	Mika H. Fekete A.

Közdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. április hó 21-én, szerda:

1. Hipnotizmus. Bohózat. — 2. Megtört szív. Dráma. — 3. Vissza! Vissza! Bohózat. — 4. Észak Velencéje. Természet után. — 5. Az anyós ajándéka. Kacagtató. — 6. Köipar. Természet után. — 7. Samu cigarettái. Bohózat. — 8. Feltékeny testvérek. Dráma.

9. Az iskolatársak.

Dráma. Irtá: Leon Xauroff. Előadják az Odeon és a Regane színház tagjai.

Előadások délután 6, este fél 8 és 9 órakor.

As előadásra bármikor be lehet menni.

As előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred sonekara játszik. — Cukrárszda.

NYILTTER.*

Occasio!

Valódi keleti szőnyegek

direkt behozatal Konstantinápolyból

csak e hó 29-ig

1430 Andrassy-tér, Fischer Elix palota.

MEGLEPŐ, SZINTE CSODÁLATOS GYÓGYEREDMÉNYEK

PAPTAMASI LITHIUM-GYÓGYVÍZ

gyomor-, vese-, hólyag- és bélbántalmaknál, valamint asthma, bronchiale, köszvény és huygsavas diathesis eseteiben.

5841 KAPHATÓ: Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknél Aradon.



Szivarja hüvelyek nagy választékban.

Steckenpfed-Bay-Rum

768

Legjobb fejevz

különösen korpa és hajhullás ellen!

— Mindenütt kapható. —

1663/1909. pm.

Pályázati hirdetmény.

As aradi I. anyakönyvi kerületen, elhalálozás folytán megüresedett évi 1200 korona tiszteletdíjjal javadalmazott állandó anyakönyvvezető helyettesi állásra pályázatot hirdetek és felhivom azokat kik a 80000/906. számú belügyminiszteri rendelettel kiadott anyakönyvi utasítás 9. §-ában megállapított minősítéssel rendelkeznek és az állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen s a minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám 1909. április hó 24-ig bezárólag nyújtsák be.

Arad, 1909 évi április hó 8-án.

Varjassy, polgármester.

Hirsch Antal

uri szabó műterme Arad, Andrássy-tér 18. szám. . . .

Állandóan nagy raktárt tart legfinomabb bel- és külföldi szövetekből.
Pontos kiszolgálás! 1425 Telephon 677. szám.

Uj üzlet!

Gyönyörű ujdonságok női divat kalapokban

nagy választékban érkeztek.

Raktáromon csupán **eredeti modellek** léteznek, melyek a prágai első rőkalap cég: „**Maison Rosa Mendi**“ műtermében készülnek.

Tisztelettel meghívom a t. Hölgyközönséget gyönyörű választékom megtekintésére.

Ajánlom magamat a t. Hölgyközönség szives pártfogásába és vagyok

kiváló tisztelettel

Salzer Nelli

Arad, Szent István-utca sarkán.

(Hoffmann ház.)

Költözködők

figyelmébe ajánlom ujonnan felszerelt 227

gáz- és villanycsillár raktáromat.

DIAMANT FERENC

villany felszerelő

Atzél Péter-utca 2., az udvarban.

(A színház főbejáratával szemben)

Kész butoreladás.

A tavaszi idény beálltával ajánlom a n. é. közönségnek kitűnő minőségű 1648

kész butoraimat

és olyanok készítésére megrendeléseket készséggelfogadok.

VARGA JÓZSEF,

Arad, Kápolna-utca 6b.

Két évi jótállás!



152 Ára tucatonként 4, 6, 8, 10 korona.

Városi és megyei telefon 250. sz.

Költözködők figyelmébe!

Éliás Lipót fia butorszállító cég szakavatott emberek alkalmazása és teljes jótállás mellett elvállal mindenféle költöztetéseket helyben és vidékre, nyitott és belül kárpitezott 6, 8, és 10 méter hosszúságú zárt butorszállító kocsival. 1305

Tisztelettel

ÉLIÁS LIPÓT FIA

butorszállító

Arad, Petőfi-utca 4. sz.

220—1909. szám.

Fölvételi pályázat.

A vallás- és közokt. miniszter urnak 38544. sz. rendelete értelmében az 1909—10. iskolai évre az aradi állami tanítóképző intézet első osztályába 30, a másodikba 31, a harmadikba 30, a negyedikbe 30 tanuló veszünk fel.

A kedvezmények osztályonként a következőképen oszlanak meg:

O s z t á l y		I.	II.	III.	IV.
1	Egész díjas	7	6	11	5
2	Fél díjas	3	12	6	5
3	Ingyenes	5	4	7	10
4	Ösztöndíjas	4	4	1	2
5	Bejáró segítség nélkül ...	11	5	5	8

Az egész díjasok havi 30, a féldíjasok havi 15 koronát fizetnek élelmezési díj címen az intézeti pénztárba. Egy-egy ösztöndíj évi 100 korona.

Az egy koronás bélyeggel ellátott kérvényekhez a következő okmányok csatolandók: 1. születési bizonyítvány; 2. tiszti orvosi bizonyítvány folyamodonak a tanítói pályára alkalmas voltáról; 3. iskolabizonyítvány a megelőző évről és a folyó iskolaévi értékesítő; 4. hiteles községi bizonyítvány a szülők vagyoni állapotáról s a kiskorú gyermekek számára; 5. hiteles családi kimutatás.

Az első osztályba csak olyan éptestű és zenei hallással bíró tanulók vétetnek fel, akik 14. életévüket már betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek s annyi előképzettséget igazolnak, amennyit a felső nép- és polgári iskola, gymnázium és realiskola alsó négy osztályának sikeres elvégzése nyújt.

A vallás és közokt. miniszterhez címzett folyamodványokat az előirt okmányokkal együtt 1909. május 31-ig kell az aradi állami tanítóképző-intézet igazgató-ágnál beadni. Folyamodó világosan tüntesse fel folyamodványán lakóhelyét, az utolsó postát és vármegyét.

Aradon, 1909. április 20-án.

Láng Mihály,
igazgató.

**munkás-
hiányt**

a mezőgazdaságban csakis kitűnő minőségű gazdasági gépek használatával lehet pótolni.

Gépkereskedők, vaskereskedők, gépműhely-tulajdonosok stb. részére alkalom nyílik

„PLANO“-gépek és pedig
„PLANO“ kévekötő aratógépek,
„PLANO“ marokrakó aratógépek,
„PLANO“ fűkaszaló gépek,
„PLANO“ acélgerelyek önműködő kiürítéssel,
„PLANO“ kőszőrülő készülékek eladásával jó jövedelemre szert tenni.

Teljes jótállás kifogástalan munkáért, legjobb szerkezetért és kitűnő anyagért.
Megbízható ügynökök az ország minden részében kerestetnek.

Megkeresések: Budapest, főposta, postafiók 126. sz. intézmény.

APRO HIRDETESEK.**Fejsze-utca 1-ső szám alatti**

vendéglő berendezéssel együtt haláleset miatt eladó. Berendezés 260 korona. évi házbér 500 korona.

Hirdetmény!

Segédjegyző. A fakerti körjegyzőségénél egy szép írású, nőtlen, oklevelés jegyző azonnali belépéssel alkalmazást talál. Javadalma évi 1000 korona és szolgalmához mértén mellékjövedelem. Az állás rendszeresített, melyre beválás esetén megválasztása kitérásba helyeztetik. Ajánlatok alólirott h. körjegyzőhöz intézendők: Bernáth Ferencz h. körjegyző Fakert, u. p. Zimándujfalu. 1647

Sürgősen kerestetik

idős urinőhöz egy izr. Társalkodónő, aki a főzést is elvállalja. Értekezhetni lehet Guttmanu Samu fészerüzletében. 1653

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45 sz. 1471

Májustól kiadó

egy nagy terem bármilyen célra. Boozkó-utca 8. sz. 1507

Keresek vidéken

jobb forgalmu vendéglőt vagy egy jobb kocsimat, vagy kantint haszonbérbe italméressel. Vagy egy nagyobb italmérest óvadékkal. — Rabotka vendéglős. Kurtics. 1622

Új zsebkiadás albumok!

Operet-album, Fráter műsor-dalai, Cabaret-dalok, Táncdarabok, Kurucdalok új zsebalaku kiadása melyek a Fráter féle nótáskönyv mintájára csupa elsőrendű zeneszámokból van összeállítva — kitűnő letétben, 2 koronájával kaphatók Kerpel Izso könyvkereskedésében, Aradon. Vidékre 2 kor. beküldése ellenében bérmentve. 262

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. — Telephon 199. sz. 1292

Jégszekrény,

jéggel együtt, részletre kapható Husserl Manó jégszekrénygyára Arad Szt.-Pál-utca 11. Telefon 348. 1524

Fényképeszteli cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképeszteli lencsék bármely minőségben, s az összes fényképeszteli kellékek és újdonságok rendkívüli előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképeszteli cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánatra ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Van szerencsém

a n. é. közönség b. figyelmét felhívni címemre, hol a legmagasabb árban veszek uraságoktól levetett férfi ruhát, városi és utazó bundát és mindenféle egyenruhát helyben és vidéken. Bleier I. zsibáros, Szent Pál-u. 12. 6481

Keresünk 1574

egy ügyes tapasztalt géplakatost cement megmunkáló gépek gyártásához mint előmunkást. Solymos Teszvérek, Arad Kölcsey-utca 6-7.

Keresek vételre

egy használt, új rendszerű írógépet. Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Telefon 517 173

Használt**ó l o m**

megvételre kerestetik

Szőlőkarót

szállít 7 láb magasat, 1^a tölgyfából, nagyobb mennyiségben.

Kotzander és Vas

Arad. 1317



Hentesek, mészárosok, vendéglősök figyelmébe!

Ajánlom kipróbált szerkezetű, szabadalmazott

jégszekrény

raktáromst.

Tervezek és készítek sörkimérő szekrényeket szénsav- és légnymással.

Husserl Manó

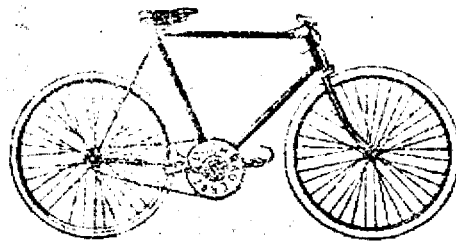
jégszekrénygyár 1141

Arad, Szt.-Pál-utca II. sz.

**Hammer Zs. és Társa**

műszerész és mérlegkészítő 1202

Boros Béni-tér I. sz. — Telefon sz. 370.



Dus választék Helikal-Premier,

Puch és Merkur kerékpárok-

ban. Eredeti Viktoria Centrál-

Bobbin varógépekben és Sin-

ger karikahajós gépek.

Olcsó árak, kedvező fizetési feltételek.

Pontos kiszolgálás, szakszerű javító műhely.

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szívhat.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHUVELY.

Színház-épület.

Kemek színű szövetek érkeztek.

Minden szövethez illő diszek és kellékek legnagyobb választékban. Mosó és gyapju delainek 100 mintában raktáron, versenyen kívüli árakban. — Napernyők, keztük, övek, rüche, csipkék, szallagok, olcsóbb, mint bárhol. — Figyelmes kiszolgálás.

HOFFMANN SÁNDOR, ARAD**Színház-épület.**

2 ügyes segéd ajánlatát kérem, kik azonnal beléphetnek.

Egy jó házból való tanulót is keresek.

Színház-épület.